

1783

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΟΥ
καθηγητοῦ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο «ΠΑΛΑΜΨΑΝΣ».

1878.

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΒΙΟΣ

Μ. ΤΟΥΛΛΙΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ.

Μάρκος Τούλλιος Κικέρων (M. Tullius Cicero) ἔγεν-
νήθη ἐν Ἀρπίνῳ τῇ γ'. Ἰανουαρίου τοῦ 106 π. Χ. ἔτους.
Ἔτι παῖς ὢν ὁ Κικέρων ἐδείξε μεγάλην εὐφυΐαν μετα-
βάς εἰς Ῥώμην ἐσπούδαζεν ἐπιμελέστατα διδασκόμενος
ὑπὸ πολλῶν διδασκάλων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων. Παρὰ
τῷ Σκαιόλα ἐδιδάχθη τὰ νομικά, τὴν δὲ φιλοσοφίαν ὑπὸ
Φαίδρου τοῦ ἐπικουρείου, Φίλωνος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς νέας
φιλοσοφίας καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, τὴν δὲ ῥητο-
ρικὴν ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου Μόλωνος. Ἐν ἀλίγῳ χρόνῳ
διήλθεν εὐδοκίμως πᾶν εἶδος μαθήσεως.

Ἐπὶ Σύλλα, 25 ἔτων ὢν, ἐξεφώνησε τὸν πρῶτον αὐ-
τοῦ λόγον *pro Quinctio*, εἶτα τὸν *pro Sex. Roscio*, ἐξ
οὗ παρώξυνε τὸν Σύλλαν καὶ φοβούμενος τοῦτον (κατ'
ἄλλους χάριν τῆς υγείας αὐτοῦ) ἀφῆκε τὴν Ῥώμην καὶ
κατέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου διέτριψε δύο ἔτη, ἤ-
κουσε δὲ ἐν Ἀθήναις μετὰ σπουδῆς Ἀντίοχον τὸν Ἀσκα-
λωνίτην, Δημήτριον τὸν Σύρον, μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ
Πομπονίου τοῦ Ἀττικῆ ἐμυθήθη τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευ-
σίνιας Δήμητρος.

Ἐπαναλθὼν εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε μέγα ὄνομα ὡς ῥή-
τωρ, δι' ὃ ἐξελέχθη ταμίας (*quaestor*) καὶ συνάρχων τοῦ
διοικητοῦ τῆς Σικελίας, εἶτα ἐκοσμήθη μὲ τὸ ἀξίωμα

τοῦ ἀγορανόμου (aedilis), μετὰ ταῦτα ἀνηγορεύθη ἔπαρχος (praetor), ὅτε ἀπήγγειλε καὶ τὸν λαμπρὸν ὑπὲρ τοῦ Γαίου Μανιλίου λόγον (pro lege Manilia, δι' οὗ ἀνετίθετο εἰς τὸν Πομπηϊὸν ἡ διοίκησις τοῦ κατὰ τοῦ Μιθριδάτου πολέμου, ἦτο δὲ καὶ συγκλητικὸς (senator) μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐξελέχθη, ὕπατος (consul) τὸ 694 ἄ. κ. Ῥ, καθ' ὃν χρόνον παρεσκευάζετο ἡ τρομερὰ τοῦ Κατιλίνα συνωμοσία, ἣν ἀνακαλύψας κατ' ἀρχὰς περιέστειλεν, ἐπὶ τέλους δὲ διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ καὶ δραστηριότητος ἐξεμηδένισε καὶ οὕτως ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα ἀπὸ παντελοῦς ὀλέθρου, ὅθεν προσηγορεύθη ὑπὸ τοῦ Κάτωνος πατὴρ τῆς πατρίδος (pater patriae).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑπατείας αὐτοῦ ἐγένετο ἀπεχθὴς εἰς τοὺς δημοκρατικούς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς τῶν συνωμοτῶν φίλους καὶ τὸν Κλώδιον, ὃς κατηγόρησεν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ δήμου ὡς θανατώσαντα πολλοὺς τῶν περὶ τὸν Κατιλίνα ἀδίκως, βλέπων δὲ τὴν ἀφρευκτον καταδίκην ἠναγκάσθη κρυφίως νὰ καταλίπη τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Κλώδιος τὴν ἐπιούσαν τῆς φυγῆς αὐτοῦ ἐνέπρησε τὰς οἰκίας, κατέσκαψε τὰς κτήσεις αὐτοῦ, καὶ ἀνήγειρε ναὸν Ἐλευθερίας. Ἐν τούτοις οἱ φίλοι αὐτοῦ καὶ μάλιστα ὁ Πομπηϊὸς ἐνήργησαν μετὰ δέκα πέντε μῆνας τὴν κάθοδον αὐτοῦ διὰ ψήφισματος τῆς βουλῆς καὶ γερουσίας.

Ἐφεξῆς δὲ διετέλει ἀγορεύων ἐν τῇ βουλῇ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου καὶ ἐν δικαστηρίῳ. Ἀκολούθως ἐστάλη πανψηφί ἀνθύπατος εἰς Κιλικίαν, ἔνθα εὐτυχῶς ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν του, καὶ ἔμελλε νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ καὶ ὁ θρίαμβος, ὃν ὅμως ἐπελθὼν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ὁ μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηϊοῦ ἐκώλυσεν. Ἡ δὲ γερουσία ἀνέθηκεν εἰς τὸν Κικέρωνα, ἔχοντα τότε τὴν στρα-

τηγίαν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Πομπηίου τὴν κατὰ τοῦ Καίσαρος τῆς πόλεως ὑπεράσπισιν. Ὁ Κικέρων ἠκολούθησε τὸν Πομπηίον εἰς τὴν Ἡπειρον, παρήτησεν ὅμως μετὰ τὴν ἐν Φερσάλοις μάχην πᾶσαν ἀντίστασιν καὶ ἐδεξιώθη φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ὅστις μάτην ἐσπούδαζε νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς δικτατορίας τοῦ Καίσαρος, ἀπέστη τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ἀσχολούμενος εἰς τὸ πεφιλημένον αὐτοῦ Τούσκουλον εἰς τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἔργα.

Ἄνεφάνη δὲ πάλιν ὡς πολιτικὸς ῥήτωρ μετὰ τὸν φόνον τοῦ Καίσαρος, (γενόμενον 15 Μαρτίου, 44 π. Χ.), ἀκολουθήσας τὸν Ὀκτάβιον, τὸν Αὐγούστον Καίσαρα ἐπονομασθέντα, ὡς ὑπερασπιστῆς τοῦ Βρούτου καὶ Κασίου καὶ ὡς σφοδρὸς τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ἀντίπαλος, ὅστις ἰδίᾳ διὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ Κικέρωνος, ἐκφωνήσαντος κατ' αὐτοῦ τοὺς 14 ἐκείνους φιλιππικούς λόγους, οὓς ἐπέγραψεν οὕτω διὰ τὸ δριμύ τῆς φράσεως κατὰ μίμησιν τοῦ Δημοσθένους. Ὁ Αὐγούστος ὅμως ἐνωθεῖς μετὰ τοῦ Κλωδίου καὶ Ἀντωνίου ἐσύστησε τὴν δεινὴν ἐκείνην τριανδρίαν, δι' ἧς ἐνηργοῦντο πολλοὶ ἐπιστήμων ἀνδρῶν προγραφαί, ἐν οἷς καὶ ἡ τοῦ Κικέρωνος, καὶ τέλος προφθάναντες οἱ τοῦ Ἀντωνίου στρατιῶται παρά τινι ἀγροκηπίῳ ἐκαρატόμησαν τοῦτον τῇ 7 Δεκεμβρίου 43 π. Χ. εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν, καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ ἐτέθη εἰς τὸ βῆμα τῆς ἀγορᾶς, ἡ δὲ χεὶρ προσηνέχθη τῷ Ἀντωνίῳ.

Ὁ Κικέρων δις ἦλθεν εἰς γάμου κοινωνίαν πρῶτον μετὰ τῆς Τυρεντίας, ἐξ ἧς ἔσχε δύο τέκνα τὸν Μάρκον καὶ τὴν Τυλλίαν. Ἄφ' οὗ διεζεύχθη αὐτὴν ἐνυμφεύθη τὴν Ποπλιββίαν, ἣν, ἐπειδὴ ἐχάρη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἀπέπεμψεν ὁ Κικέρων εἶχε καὶ ἀδελφὸν

Κόϊντον (Quintum), γνωστόν ἔκ τινων ἐπιστολῶν, ἃς ὁ αὐτάδελφος Μάρκος ἀπέστειλεν αὐτῷ καὶ ἔκ τοῦ συγγραμματος de petitione consulatus.

Ὁ Κικέρων ἦτο τὸ μὲν σῶμα ἀσθενής, τὴν δὲ ᾄψιν σεμνός, διὰ μεγάλης διαίτης καὶ τακτικοῦ καὶ ἐγκρατοῦς βίου τοσοῦτον εὐρωστος, ὥστε μεγάλους πόνους νὰ ὑπομένῃ· ἐκέκτητο τοσοῦτον πλοῦτον, ὥστε νὰ ζῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ ἀξίως τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦτο εὐγενής καὶ τὰ ἤθη αὐτοῦ χρηστά, οὐδέποτε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐμόλυναν τὰ συνήθη πάθη, οἷον μοχθηρία, φθόνος, ἀσωτία, φιλαργυρία. Ὡς πολιτικός ἀνὴρ εἶχε πολιτικὴν σύνεσιν καὶ φρόνησιν, ἔδειξε δὲ καὶ ἐν καιρῷ ἀνάγκης ψυχικὴν δύναμιν καὶ εὐτολμίαν. Ὡς ῥήτωρ ἀνέδειξεν ὁ Κικέρων τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός του, παραβάλλεται δὲ πρὸς τὴν δεινότητα τοῦ λόγου πρὸς τὸν Δημοσθένην. Ἡ γλῶσσα αὐτοῦ εἶναι ἀκριβοῦς καὶ εὐφωνος, καὶ ἡ ἐρμηνεία πιθανωτάτη.

Ὁ Κικέρων ἐγένετο ἀνὴρ πολυγραφώτατος, ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ δεικνύει μεγάλην εὐστοχίαν πνεύματος, φυσικὴν εὐκολίαν εἰς τὸ ἐκφράζεσθαι, γνῶσιν παικίλην, ἐμβριθείαν κτλ.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Κικέρωνος διαίρουσιν εἰς ῥητορικά, φιλοσοφικά, καὶ ἐπιστολάς.

I. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ῥητορικῶν λόγων ἐσώθησαν ἡμῖν· Α'. Λόγοι (orationes) περὶ διαφόρων ὑποθέσεων 60, ἐξ ὧν 5 ἡ γνησιότης ἀμφίβολος.—Β'. Περὶ ῥητορικῆς εὐρέσεως (de rhetoricae inventione) βιβλία δύο.—Γ'. Περὶ ῥήτορος (de oratore) βιβλία τρία.—Δ'. Βροῦτος ἢ περὶ ἐνδόξων ῥητόρων (Brutus seu de claris oratoribus).—Ε'. Ῥήτωρ ἢ περὶ ἀρίστου γένους τοῦ Λέγειν

(orator, seu de optimo genere dicendi).—ΣΤ'. *Τόποι* (Topica).—Ζ'. *Περὶ ῥητορικῆς διαίρεσεως* (de rhetoricae partitione).—Η'. *Περὶ ἀρίστου γένους τῶν ῥητόρων* (de optimo oratorum genere).

II. Ἐκ δὲ τῶν φιλοσοφικῶν.

Α'. *Ζητήματα Ἀκαδημαϊκά* (Academicae Quaestiones).—Β'. *Περὶ τελῶν ἤτοι περὶ τοῦ τέλους τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν* (de finibus bonorum et malorum).—Γ'. *Τουσκουλαρικῶν ζητημάτων βιβλία πέντε* (Tusculanarum quaestionum).—Δ'. *Περὶ φύσεως θεῶν* (de natura deorum).—Ε'. *Περὶ μαρτείας* (de divinatione) βιβλία δύο.—ΣΤ'. *Περὶ νόμων* (de legibus) βιβλία τρία. Ζ'. *Περὶ εἰμαρμένης* (de fato).—Η'. *Περὶ τοῦ παντὸς* (de universo).—Θ'. *Περὶ καθηκόντων* (de officiis) βιβλία τρία.—Ι'. *Περὶ γήρατος* (de senectute).—ΙΑ'. *Περὶ φιλίας* (de amicitia).—ΙΒ'. *Παράδοξα* (paradoxa).—ΙΓ'. *Ἐνύπνιον Σκιπίωνος* (Scipionis Somnium).—

III. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν.

Α'. Ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς οἰκείους (ad familiares) βιβλία 16, αἱ καὶ πρὸς διαφόρους (ad diversos) ἐπιγράφονται.—Β'. *Πρὸς τὸν Ἀττικόν* (ad Atticum) ὁμοίως βιβλία 16.—Γ'. *Πρὸς Κύντην τὸν ἀδελφόν* (ad Quintum fratrem) βιβλία τρία.—Δ'. *Πρὸς Βρούτην* (ad Brutum) ἐπιστολαὶ 25.

IV. Σῶζονται προσέτι ἀποσπάσματα ῥητορικά, φιλοσοφικά, ποιητικά, ἱστορικά, πολιτικά.

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ.

Πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἀνὰ χεῖρας κατ' ἐκλογὴν ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος ἠκολούθησα τὸ κείμενον τῆς Σερεστύπου ἐκδόσεως τοῦ Dietsch's. Ὑπὸ τὸ κείμενον ἐτέθησαν σημειώσεις γραμματικαί, ἑρμηνευτικαί, ἱστορικαὶ βραχεῖαι μὲν, ἀλλ' ἐπαρκεῖς διὰ μαθητὰς γυμνασίων.

Αἱ γραμματικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν ἡμετέραν Λατινικὴν γραμματικὴν καὶ συντακτικόν (*).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰουλίου 1878.

Ε. Κ. Κ.

(*) Γρ. = Γραμματικὴ, Σ. = Συντακτικόν· ὁ δὲ ἐπόμενος ἀριθμὸς ἀριθμὸς δεικνύει τὰς παραγράφους.

M. TULLII CICERONIS

EPISTOLAE SELECTAE.

I.

M. T. CICERO S. D. C. CURIONI¹.

Quamquam me nomine² negligentiae suspectum³ tibi esse doleo, tamen non tam mihi molestum fuit⁴ accusari abs te⁵ officium⁶ meum quam iucundum requiri, praesertim quum in quo accusabar culpa vacarem⁷, in quo autem desiderare te significabas meas litteras prae te ferres⁸ perspectum mihi quidem, sed tamen dulcem et optatum amorem tuum. Equidem neminem praetermisi⁹, quem¹⁰ quidem ad te perventurum¹¹ putarem, cui litteras non dederim. Etenim quis est tam [in] scribendo¹² impiger quam ego? A

1. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ Κουρίωνος ἐπὶ ἀμελείᾳ γραμμάτων, ἀπολογεῖται, καὶ συγγαίρει αὐτῷ, διότι ἀπὸν μέγιστον ἔπαινον ἐπεδίωξε, καὶ προτρέπει, ἵνα ἀνταποκριθῆ πρὸς τὴν προσδοκίαν, ἣν ἤγειρε, καὶ αὐτόν, οὗ ταῖς παραινέσεσιν εἰς ταύτην τὴν ἀξιόβητα ἐφθασεν, ἤδη γηράσκοντα ἐν ἀγάπῃ εὐφραίνῃ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 704 ἀ. κ. Ῥ. 1) Γῆϛ τοῦ C. Scribonii Curionis. Τὸ Curio ἦτο ἐπωνύμιον τῆς Scriboniae γενεᾶς Λίβ. 41, 21. Περὶ τοῦ Κουρίωνος ὄρα ἐν Βρούτῳ καὶ Πλίν. 7.41. 2) Ἐναίτιχα ἀμελείας. 3) Τὸ ἀπρ. ἐκ τοῦ doleo Σ. 115. 4) εἰς τὴν ἑλλ. διὰ μετοχῆς = ἀχθομαι τιθέμενος τὸ δὲ tam—quam = τόσον—ὅσον. 4) Ἐδοξέ μοι βαρῦ. 5) Σ. 91 καὶ 54. 6) Ὑπηρεσίαν, προθυμίαν. Δηλ. fuit requiri officium. 7) Ἦθελον ἀπαλλαγῆ (ἀπαλλαγείην) αἰτίας culpa ἀφ. Σ. 67, δ'. 8) Φανεράν παρεῖχες, καταφανῆ καθίσσης. 9) Praeter—mitto. 10) Σ. 176, γ' σημ. ἀ. β'. 11) Ἐνν. esse συχνά παραλειπόμενον εἰς Ἀσίαν. 12) Σ. 129. Τίς ἐν τῷ γράφειν (ἐπιστέλλειν) τόσον ἄκνος, ὡς ἐγώ;

nomine in iuris οὐ ὄνομα, προσφασίς, αἰτία

te vero bis terve summum¹ et eas perbreves accipi. Qua re si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine: sin me id facere noles, te mihi aequum praebere debebis. Sed de litteris hactenus: non enim vereor ne² non scribendo te expleam, praesertim si in eo genere studium meum non aspernabere³.

2. Ego te afuisse⁴ tam diu a nobis et dolui, quod carui fructu⁵ iucundissimae consuetudinis⁶, et laetor, quod absens omnia cum maxima dignitate es consecutus⁷, quodque in omnibus tuis rebus meis optatis⁸ fortuna respondit. Breve est quod me tibi praecipere meus incredibilis in te amor cogit⁹. Tanta est exspectatio vel animi vel ingenii tui, ut¹⁰ ego te obsecrare¹¹ obtestarique non dubitem, sic ad nos conformatus¹² revertare, ut quam exspectationem tui concitasti¹³, hanc sustinere ac tueri possis. Et quoniam meam tuorum erga me meritorum¹⁴ memoriam nulla umquam delebit¹⁵ oblivio, te rogo, ut memineris, quantaecumque tibi accessiones¹⁶ fient

1) Εἰς τὰ μάλιστα (τὸ πᾶν) καὶ ταῦτα βραχυτάτως ἐκομισάμην· περὶ τοῦ summum ὅρα Σ. 50. 2) Σ. 165. 3) Γρ. 114. Ἐὰν καταφρονήσης. 4) Ἦτο ὁ Κουρίων ἐν Ἀσίᾳ ταμίης (quaestor). 5) Σ. 64 καὶ 29, ζ'. 6) Ὀμιλίας. 7) Consequor=ἐπιδιώκω, διαπράττωμαι. 8) Σ. 2. σημ. 6'. ταῖς ἐμαῖς εὐχαῖς ἢ εὐχῆ συνεφώνησεν. 9) Ἀναγκάζει (ἐπείγει) ὑποτίθεσθαι σοι (παραγγεῖλαι). 10) Σ. 179, 1. 11) Ἰκετεῦσιν καὶ προσλιπαρεῖν. 12) Κεκοσμημένος, ἐφάμιλλος=mente, animo et moribus sic conformatis. Περὶ τοῦ revertare ὅρα Σ. 104, δ' καὶ σημ. β'. γὰρ ἐπανέλθης. (ἐπάνθι). 13) Ἐκ τοῦ concitavisti=ἤγειρας. 14) Τῶν σῶν ἀγαθοεργῶν, εὐεργεσιῶν (ἐκ τοῦ mereo). 15) Γρ. 126. 16)=Incrementa, πρόσδοιοι, ἐπιδόσεις.

et fortunae et dignitatis, eas te non potuisse consequi¹⁷, nisi meis puer¹⁸ olim fidelissimis atque aman-
tissimis consiliis paruisses¹⁹. Qua re hoc animo in
nos esse debebis, ut aetas nostra iam ingravescens²⁰
in amore atque in adolescentia²¹ tua conquiescat.

II.

M. CICERO S. D. C. CURIONI¹.

Epistolarum genera multa esse non ignoras², sed
unum illud certissimum³, cuius causa inventa res
ipsa est⁴, ut certiores faceremus⁵ absentes^{4*}, si quid
esset quod eos scire aut nostra aut ipsorum inte-
resset⁵. Iam huius generis litteras a me profecto non
exspectas. Tuarum enim rerum⁶ domesticarum ha-
bes et scriptores⁷ et nuncios. In meis autem rebus
nihil est sane novi⁸. Reliqua sunt epistolarum ge-

17) Τυχρῖν. 18) Σχεδὸν 16 ἔτων, καθ' ἣν ἡλικίαν τὴν τῶν ἀν-
δρῶν στολὴν περιεβάλλοντο. Ὅτε ἦτο ἔθος, ἵνα οἱ εὐγενεῖς Ῥω-
μαῖοι εἰς ἄνδρα τινὰ ἐπίσημον τὴν εὐγλωττίαν ἢ τὴν νομικὴν
ἐξεδίδοντο. Τότε δ' ὁ Κουρίων εἶχε παραδοθῆ ὑπὸ τοῦ πατρὸς
του εἰς τὸν Κικέρωνα. 19) Ὑπήκουσας παραινέσεσι. 20) Βαρυνο-
μένη, ἀξιοσημείωτη. Ὁ Κικέρων τότε ἦγε τὸ 54 ἔτος τῆς ἡλικίας.
21) Adolescentia καὶ pueritia ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ μέχρι τοῦ 30
ἔτους σχεδὸν λέγονται. Ὁ δὲ Κουρίων λέγεται iuvenis ἐν ἐπισ-
τῇ Ἀττικόν, 2, 12, ἥτις ὅμως 7 ἔτη πρὸ ταύτης ἐγράφη.

II. Διάφορα ἐπιστολῶν γένη λέγει ὅτι εἶναι, ὧν οὐδὲν αὐτῷ
(τῷ Κουρίωνι) ἤδη ἀρμόζει. Ὅθεν εἰς προτροπὴν μεταβαίνει, ἵνα
μὴ διαλείπη ὁ Κουρίων παρευόμενος πρὸς δόξαν, ἐπειδὴ βαρὺς
ἀντίπαλος, ἢ πάντων ἐλπίς παρεσκευάσθη. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ
701 ἀ. κ. Ρ. 2) Οὐκ ἀγνοεῖς. 3) Βεβαίωτατον, πιστότατον.
4) Ὅπερ ἐξεῦρε τοῦτο. 4*) Ὡστε νὰ δηλώμεν τοῖς ἀποῦσι. Tur-
pillius sola res est, quae homines absentes praesentes facit.
5) Σ. 29. δ'. καὶ σημ. 6'. καὶ 155. 6) Res d. = τῶν οἰκείων.
Σ. 2, σημ. 6'. 7) Γραφεῖς. 8) Σ. 26, 2. σημ. 4. καὶ 6'.

nera duo, quae me magno opere delectant⁹: unum familiare et iocosum, alterum severum et grave. Utro me minus deceat¹⁰ uti non intelligo. Iocerne¹¹ tecum per litteras? Civem mehercule non puto esse qui¹² temporibus his ridere possit. An¹³ gravius aliquid scribam? Quid est quod possit graviter a Cicerone scribi ad Curionem nisi de re publica? Atque in hoc genere haec mea causa est, ut¹⁴ neque ea, [quae sentio, audeam neque ea,] quae non sentio, velim scribere.

2. Quam ob rem quoniam¹⁵ mihi nullum scribendi argumentum relictum est, utar ea clausula¹⁶, qua soleo, teque ad studium summae laudis cohortabor¹⁷. Est enim tibi gravis adversaria constituta et parata, incredibilis quaedam expectatio¹⁸: quam tu una re facillime vices, si hoc statueris, quarum laudum¹⁹ gloriam adamaris, quibus artibus eae laudes comparantur, in iis elaborandum²⁰. In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse confiderem, et hoc, quidquid attigi, non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei vale.

9) Ἄπερ μεγάλως καθήδονοσι. 10) Σ. 44, σημ. 11) Χαριεντίζη, ἐπιγελάς; 12) Σ. 176, ἐ = ἐκεῖνον, ὃς ἤθελε χαριεντίζη (ὃς ἂν χαριεντίζοι). 13) Γράψω ἄρα. 14) Σ. 179, 1. 15) Σ. 190. 16) Ἀκροτελεύτια. 17) Περὶ τὴν σπουδὴν καλλίστου ἐπαίνου παροξυνῶ. 18) Ἐλπίς una re = δι' ἑνός... κρατήσεις. 19) Γεν. διαιρετική τοῦ in his. 20) Ὡς λέγει ἐν ἐπ. βιβ. 2, 3 iis bonis, quae tibi natura, studio, fortuna data sunt. 21) Ἐνν. esse = elaborare, laborare ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ si statueris = ἢ διαγνώσ... ἐπὶ τούτοις ἐκπονῆσαι, ὧν τὴν δόξαν κτλ. 22) Non infl... sed testifie, causa ὅρα Σ. 124 καὶ 126, 1.

III.

M. CICERO S. D. C. CURIONI.

1: Haec negotia quomodo se habeant¹ ne epistola quidem narrare audeo. Tibi, etsi, ubicumque es², ut scripsi ad te ante, in eadem es navi³, tamen, quod abes, gratulor, vel quia non vides ea, quae nos⁴, vel quod excelso et illustri loco sita est⁵ laus tua in plurimorum et sociorum et civium conspectu: quae ad nos⁶ nec obscuro nec vario sermone, sed et clarissima et una omnium voce perfertur.

2. Unum illud nescio, gratulerne tibi an timeam, quod mirabilis est exspectatio redditus⁷ tui, non⁸ quo verear ne tua virtus opinioni hominum non respondeat, sed mehercule ne, quum veneris, non habeas iam quod cures: ita sunt omnia debilitata ac iam prope extincta⁹. Sed haec ipsa nescio rectene¹⁰

III. Αυπούμενος περί τῶν δημοσίων κακῶν, συγχαίρει τῷ Κουρίωνι, ὅτι δὲν βλέπει ταῦτα, καὶ προτρέπει πρὸς σωτηρίαν τούτων. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 700 ἄ. κ. 'P. 1) = quo in statu res publica nunc sit. 'Οπως τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἔχουσι, οὐδὲ κτλ. 2) Σ. 154, 1 καὶ 175, 2. 3) 'Ο Κικέρων μεταχειρίζεται τὴν λέξιν τούτην τροπικῶς περί πολιτείας, οὕτω καὶ ὁ Ὀράτιος I, XIV. = Ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ ad fam. XII, 25,5 una navis est iam honorum omnium, quam quidem nos damus operam ut rectam teneamus. Λίβ. 44, 12 qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. 4) Ἐνν. vidimus. 5) Κεῖται, ἵδρῦται. Ἦτο quaestor ἐν Ἀσίᾳ. 6) Ταῦτα ἡμῖν . . . διαγγέλλονται (διήκουσι). 7) Περί τῆς ὑμετέρας καθόδου. 8) Non quone—sed ne. Σ. 191, σημ. = οὐχ ὅπως μὴ . . . ἀλλ' ὅπως μὴ οὐ τύχης περί οὐ φροντίζεις. 9) Ἐξησθηνημένα καὶ σχεδὸν ἤδη ἀπεσθεςμένα εἰσίν. Πλαγία ἐρώτησις, διὸ καθ' ὑποτ. Σ. 198. 10) Περί τοῦ ne Σ. 197, 3. = εἰ προσηκόντως τῆ ἑπιστολῇ παραδέδονται (ἐνεπιστεύθησαν).

sint litteris commissa. Qua re caetera cognosces ex aliis. Tu tamen, sive¹¹ habes aliquam spem de re publica sive desperas, ea para, meditare¹², cogita, quae esse in eo civi ac viro debent, qui sit¹³ rem publicam adflctam et oppressam miseris temporibus ac perditis moribus¹⁴ in veterem dignitatem et libertatem vindicaturus.

IV.

M. CICERO IMP. S. D. M. CAELIO, AED. CUR.

1. Putaresne umquam accidere posse, ut mihi verba deessent, neque¹ solum ista vestra oratoria², sed haec etiam levia nostratia³? Desunt autem propter hanc causam, quod⁴ mirifice sum sollicitus quidam de provinciis decernatur. Mirum me desiderium tenet urbis⁵, incredibile meorum atque in primis tui,

11) Sive—sive Σ. 149, γ'. 12) Διανοού, σκέπτου, ὃ πρέπει νά ἐνοπάρχωσι (ἐνεῖναι δεῖ) ἐν ἀνδρὶ κτλ. 13) Sit vindicaturus περιφραστική συζυγία Γρ. 103=μέλλει ἀγαγεῖν (σῶσαι). 14) Ἐκ . . . τῶν πονηρῶν ἡθῶν.

IV. Γράφει, ὅτι μεγάλη ἐπιθυμία τῆς πύλεως καὶ κόρος τῆς ἐπαρχίας κατέχει αὐτόν. Παρακινήθεισ ἐκ φόβου τῆς ἀναβολῆς διὰ πολλὰς αἰτίας, περὶ πανθῆρων εἰς τοὺς ἀγῶνας διὰ τὸν Καίλιον συλληφθέντας γράφει καὶ τέλος ζητεῖ, ἵνα πρὸς αὐτὸν περὶ τῶν τῆς πύλεως γράψῃ. Ἐγράφη ἐν Λαοδικείᾳ 703 ἀ. κ. P. 1) neque solum—sed etiam=οὐ μόνον . . . ἀλλὰ καί. 2) Τῶν ὑμετέρων ῥητορικῶν. Ἀσταιεύεται διότι ὁ Κοίλιος καὶ θέσιν μεταξύ τῶν ῥητόρων εἶχεν ἦτο ὁ Μ. Κοίλιος Ροῦφος ἐκ γένους τῶν Plebii, πατὴρ ἐπιπέως Ρωμίου, ἐν Ποτιόλοις γεννηθείς, τὸ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας περιεβλήθη τὴν τῶν ἀνδρῶν στολήν, παραδοθεὶς τῷ Κικέρωνι. 3) Τῶν ἐμῶν κούφων (ματαίων). 4) Διότι . . . μεριμῶ . . . τί . . . διαγιγνώσκεται. 5) Γεν. ἀντικειμενική εἰς τὸ desiderium Σ. 24.

satietas⁶ autem provinciae, vel quia videmur eam
famam consecuti⁷, ut non tam⁸ accessio quaerenda
quam fortuna metuenda sit, vel⁹ quia totum negoti-
um non est dignum viribus nostris, qui maiora
onera in re publica sustinere et possim et solem,
vel quia belli¹⁰ magni timor impendet, quod vide-
mur effugere, si ad constitutam diem¹¹ decedemus.

2. De pantheris per eos¹², qui venari solent, agitur
mandatu meo diligenter, sed mira paucitas est, et
eas, quae sunt, valde aiunt queri¹³, quod nihil cui-
quam insidiarum¹⁴ in mea provincia nisi sibi fiat¹⁵,
itaque constituisse dicuntur in Cariam¹⁶ ex nostra
provincia decedere. Sed tamen sedulo¹⁷ fit et in pri-
mis a Patisco. Quidquid¹⁸ erit, tibi erit, sed huid es-
set plane nesciebamus. Mihi mehercule magnae cu-
rae¹⁹ est aedilitas tua: ipse dies me admonebat: scri-
psi enim haec ipsis Megalensibus²⁰. Tu velim ad me
de omni rei pudlicae statu quan diligentissime per-
scribas²¹: ea enim certissima putabo, quae ex te
cognoro.

6) Κόρος δὲ περὶ τῆς ἐπ. 7) Κατηγορ. μετχ. εἰς τὸ videmus.
Σ. 134, 2 = φαινόμεθα ἐπόμενοι. 8) Non tam — quam = μὴ τόσον —
ὅσον, οὐχ ὅπως. . . μᾶλλον ζητητέα ἢ φοβητέα. 9) Ἡ ὅτι. 10) Γεν.
ὑποκ. = δεινοῦ πολέμου φόβος. 11) Γρ. 52. 12) = Κατὰ τοὺς εἰθι-
σμένους . . . ἀγεται τῇ ἐμῇ ἐπιταγῇ. 13) Ὅτι σχετλιάζεις. 14)
Εἰς τὸ nihil Σ. 26, 2. 15) Ὑπὸ τινος . . . εἰ μὴ ὑπὸ σοῦ. 16)
Ἡτις ἐκτὸς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Κικέρωνος ἦτο. 17) Σπουδῇ
γίνεσθαι. 18) Σ. 154, 1. 19) Σ. 39, 4 ἐμοὶ μεγίστη φροντίς. 20)
Καὶ οἱ Μεγαλησίων καὶ Ῥωμυλίων ἀγῶνες εἰς τὰς τῶν ἀγορα-
νόμων ἐορτὰς ἀνῆχον ὡς ἐν Δίῳ ἀναγινώσκωμεν βιβλ. 39. Περὶ
τῶν ἐορτῶν τῶν Μεγαλησίων παρβ. λίβ. 29, 14. Ὁβιδ. Fast. 4
479 κ. ἐξ. 21) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ velim, ἀνευ τοῦ ut. Σ. 163,
σημ. α. Παρβ. ἐπ. 5, σημ. 5.

M. CICERO IMP. S. D. M. CAELIO AEDILI CUR.

M. Fabio, viro¹ optimo et homine doctissimo, familiarissime utor mirificeque eum diligo quum propter² summum ingenium eius summamque doctrinam tum propter singularem³ modestiam. Eius negotium⁴ sic velim suscipias⁵, ut si esset res mea. Novi ego vos magnos⁶ patronos hominem occidat⁷ oportet, qui vestra opera uti velit, sed in hoc homine nullam accepio excusationem⁸. Omnia relinques, si me amabis, quum tua opera Fabius uti velit. Ego res⁹ Romanas vehementer exspecto et desidero, in primisque quid¹⁰ agas scire cupio nam iam diu propter¹¹ hiemis magnitudinem nihil novi ad nos adferebatur¹².

V. Τὸν Μάρκον Φάβιον συνίστησι σπουδαίως, περὶ τῶν τῆς πόλεως ἐπιστολῶν ἀναμένει. Ἐγγραφή ἐν Λαοδικείᾳ 703, α, χ. P 1) Τὸ utor συντάσσεται πάντοτε μετ' ἀραιρετικῆς ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὸ χρῶμαι ὅρα Σ. 66=τῷ Μ. Φ. ἀνδρὶ κατίστῳ καὶ σοφωτάτῳ οἰκειότατα χρῶμαι. 2) Διὰ τὸ ἐξοχὸν τοῦ νοῦ. Σ. 52, σημ. β'. 3) Μοναδικήν, ἐξαιρετικὴν μετριότητα. 4) Περὶ τοῦ ἐν Ἡρακλείᾳ κτήματος, ὃ ἐν Ἀσίᾳ ἤκουσεν ὅτι εἶχε προγραφή ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Κ. Φαβίου, μεθ' οὗ εἶχε κοινόν· βιβλ. 9, ἐπ. 25. 5) Παραλείπεται τὸ ut κανονικῶς μετὰ τὰ velim, vellem, nolim, nollem, mallet ὅρα Σ. 163, 2. σημ. α. 1. 6) Χαριεντίζεται τιθέμενος τὸν Καίλιον ἐν τοῖς μεγάλοις δικηγόροις, οἱ εὐτελεῖς ὑποθέσεις, ὡς ἦτο τοῦ Φαβίου, δὲν ἀναλαμβάνουσι. Περὶ τοῦ Καιλίου ποιεῖται λόγον ὁ Κικέρων ἐν τῷ de claris Orat. 7) Σ. αὐτ. 2 καὶ 114, σημ. β'. =δεῖ ἀποκτεῖναι. 8) Ἐχω κατηγορίαν. 9) =Τὰ Ῥωμαϊκά Σ. 2, σημ. β'. 10) Πλαγία ἐρώτησις ἐκ τοῦ scire. Σ. 198 καὶ 156=ὅ,τι ἂν πράττοις. 11) Διότι ἤδη ἐπὶ πολὺ διὰ τὸ μῆκος τοῦ χειμῶνος. 12) Οὐδὲν νέον πρὸς ἡμᾶς ἀγγέλλεται, ἦται οὐδὲν ἔγνωχα.

VI. Τὸν τῆς Ἀσίας ἀντιστράτηγον Θέρμιον πεθερὶ, ἵνα ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἀποχωρῶν ταμίαν μάλλον ἢ υπαρχὸν διορίσῃ. Ἡ γράφη ἐν Ἀναδοκίᾳ 703 α. x. P. 1) G. Minucius Thermus, ὁς ἐπαρχίας τῶν ἐπαρχιῶν προpraetor ὢν διέφερε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀσίας. Τῶν ἐπαρχιῶν praetor. 2) Πιθάνως ἦτο Ἑλλην καὶ πελάτης καὶ φίλος τοῦ Θέρμου. 3) Ἡ πράξις ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐπαρχίας. 4) De rationibus tuis περὶ τοῦ σοῦ λόγου, ἦτοι τῆς αἰτίας εὐθύνης διακουμένῳ. 5) Ὁ Ἀρίσταρχος ἦτο Ἑλλην καὶ οικεῖος τοῦ Θέρμου, περὶ οὗ συγχα ποιεῖται λόγος ὁ Κικέρων. 6) Ὁ Caius Antonius, ἀὐτοῦ τοῦ Μάρκου υἱός, ὁς διετέλλετο ἐπιάρχης (triumvir) (Ὁ κτάσιος, Ἀντωνίου, Λεπίδος). Ἡτο δὲ τοῦ Θέρμου ταμίος. 7) Περὶ τοῦ adficior ὅρα Σ. 64. Ἐάν νέον δουλεύον καὶ εὐγενῆ περὶ βιβλῶν ἀτιμῶν. 8) Ἐπιφώνημα ἐξ οὐσιαστικοῦ, λεγόμενον Hercule, Mehercle καὶ Hercules (Or. 47. 157) = ἡ τὸν Ἡρακλέα, τῇ ἀληθείᾳ. 9) Τῶν legatorum ἐν ἡ. διότι οὐδένα ἔχεις τιμῆς ἀνωτέρων.

1. Officium meum erga Rhodonem caeteraque mea studia, quae tibi ac tuis praestiti, tibi homini gratissimo grata esse vehementer gaudeo, mihique scito in dies maiori curae esse dignitatem tuam, quae quidem a te ipso integritate et clementia tua sic amplificata est, ut nihil addi posse videatur.

2. Sed mihi magis magisque cotidie de rationibus tuis cogitanti placet illud meum consilium, quod iunio Aristoni nostro, ut ad me venit, ostendi, gratum te suscepturum inimicitias, si adolescens potens et nobilis a te ignominia adfectus esset. Et hercule sine dubio erit ignominia: habes enim neminem honoris gradu superiorem. Ille autem, ut omniam no-

M. CICERO IMP. S. P. Q. THERMO PROPRAET.

VI.

bilitatem, hoc ipso vincit viros optimos hominesque
 innocentissimos, legatos tuos, quod et quaestor est
 et quaestor tuus. Nocere¹⁰ tibi iratum neminem pos-
 se perspicio, sed tamen tres fratres¹¹, summo loco
 natos, promptos, non indisertos, te nolo habere ira-
 tos, iure praesertim¹²: quos video deinceps tribunos
 pl. per triennium¹⁷ fore.

3. Tempora autem rei publicae qualia futura sint
 quis scit? Mihi quidem turbulenta videntur fore¹⁴.
 Cur ego te velim incidere in errores tribunicios,
 praesertim quum sine cuiusquam reprehensione
 quaestoris legatis quaestorem possis anteferre? Qui
 si dignum se maioribus suis praebuerit, ut spero
 et opto, tua laus ex aliqua parte fuerit, sin quid
 offenderit, sibi totum, nihil tibi offenderit.

Quae mihi veniebant in mentem, quae ad te per-
 tinere arbitrabar, quod in Cilliciam¹⁵ proficiscebam,
 existimavi me ad te oportere scribere. Tu quod ege-
 ris, id velim di approbent. Sed si me audies, vitabis
 inimicitias et posteritatis¹⁶ otio consules.

10) Δια τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἐπείκειαν τὴν σὴν οὐδὲς ὀ-
 ναται νὰ καλέσῃ σε εἰς δίκην. 11) Ο. Μ. Ἀντωνίος ὁ διακελεύ-
 σας τριμυτιῶ, ὁ Γ. Ἀντωνίος ὁς ἦτο παμίας τῶ Ἑσέρου καὶ ὁ
 Μ. ἦτο δημόσιος τῶ 49, ὁ Λ. μετὰ τὴνα ἐτη τῶ
 44. 42) Τρ. 201, 3. 13) Σύνθετον ἐκ τῶς tres καὶ annus Τρ.
 208, σην. 6. 14) Τρ. 110, σην. 15) Σ. 15, ἀ. καὶ 16, σην.
 ἀ. Ἡτο λοιπὸν τότε ἐν Ἀσίᾳ. 16) = Posteriori temporis otio.
 εἶπε posterioritas ὁ μόνον τοὺς ἐπιγεννησάντων, τοὺς ἀποβόνους
 ἀλλὰ καὶ τὸν ὄστρον ἄπονον δεικνύει, ὡς ἐκ τῶς κατὰ Κατίλινα
 1.9, 22. Si mea voce pertentus ire in exsilium animum in-
 duxeris; video, quanta tempestas invidiae nobis, si minus in-
 praesens tempus, recenti memoria scelerum tuorum, at in

VII.

M. CICERO S. D. CN. PLANCIO.

1. Accepi perbreves tuas literas, quibus¹ id, quod scire cupiebam, cognoscere non potui; cognovi autem id, quod mihi dubium non fuit. Nam quam fortiter² ferres communes miserias³ non intellexi: quam me amares facile perspexi, sed hoc scieram: illud si scissem⁴, ad id meas literas accommodavissetem.

2. Sed tamen etsi antea scripsi, quae⁵ existimavi scribi oportere, tamen⁶ hoc tempore breviter commonendum⁷ putavi, ne quo periculo te proprio existimares esse: in magno omnes⁸, sed tamen in communi⁹ sumus. Qua re non debes aut propriam fortunam et praecipuam postulare aut communem recusare. Quapropter eo animo simus inter nos¹⁰, quo semper fuimus: quod de te sperare, de me praestare possum.

posteritatem impendeat» καὶ κατωτέρω ὁ αὐτός. An invidiam posteritatis times?

VII. Προτρέπει τὸν Γνάϊον Πλάγκιον, ἵνα τὴν κοινὴν τύχην γενναίως φέρῃ. Ἐγρᾶφη ἐν Ῥώμῃ 707 ἄ. κ. (P. 1) Ἐξ ὧν τοῦτο, ὃ νὰ γνωρίσω (εἰδέναι) ἐπεθύμουν, οὐκ ἠδυνήθην (οὐχ οἶός τ' ἦν) μαθεῖν. 2) Γενναίως υποφέρεεις. 3) Τὰς κοινὰς συμφορὰς, ἐννοεῖ τὰς ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς πολιτείας. 4) = Scivissem. 5) Ὅσα ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ γράψω. 6) Etsi—tamen = εἰ καὶ—ὅμως· τὸ μὲν etsi τέθεται ἐν τῇ προτάσει, τὸ δὲ tamen ἐν τῇ ἀποδόσει. Παρβ. Σ. 193, ἄ. καὶ σημ. 8'. 7) Ἐνν. esse πολλάκις παραλειπόμενον· Σ. 5. 8) Ὅσοι τὸν Πομπήϊον ἠκολουθήσαμεν. 9) Τὰ κοινὰ ὅμως δυστυχήματα υποφέρουσιν εὐκολώτερον ἢ τὰ ἴδια. 10) Οὕτως ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὡς πρότερον.

VIII.

CICERO M. VARRONI¹ S.

1. Ex iis literis, quas Atticus a te missas mihi legit, quid² ageres et ubi esses cognovi, quando autem te visuri essemus³ nihil sane ex iisdem literis potui suspicari: In spem tamen venio appropinquare tuum adventum: qui mihi utinam solacio sit! Etsi tot tantisque rebus urgemur, nullam ut levationem quisquam non stultissimus sperare debeat⁴: sed tamen aut tu potes me aut ego te fortasse aliqua re iuvare⁵.

2. Scito enim me, postea quam in urbem⁶ venerim, redisse cum veteribus amicis, id est⁷, cum libris nostris, in gratiam: etsi non idcirco eorum usum dimiseram, quod iis succenserem, sed quod eorum me suppudebat. Videbar⁸ enim mihi, quum me in res

VIII. Γράφει ὅτι περιέμενον πολὺ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ κατηλλάγη τοῖς βιβλίοις, ὅτι ἐλπίζει, εἰ ἂν ἤθελεν ἴδει αὐτόν, τὰ πιέζοντα εὐκόλως θέλει διαθέσει. Ἐγρᾶση ἐν Ῥώμῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους 707 ἀ. χ. Ῥ.. Ὁ Μ. Terentius Varro ἦτο ἀνὴρ λίαν πεπαιδευμένος, περὶ οὗ ὁ Κυντιλ. ἐν βιβ. 10 λέγει: Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus, plurimos libros et doctissimos possuit, peritissimus Latinae linguae, et omnis antiquitatis, et rerum Graecarum nostrarumque plus tamen scientiae collaturus quam eloquentiae: ἔζησεν 100 ἔτη Παρβ. Βαλλ. 8,7 καὶ Γέλλ. 3,10. 2) Σ. 198. 3) Γρ. 103 καὶ Σ. 98,3. 4) Κατὰ βραχυλογίαν ἀντὶ ut nemo nisi stultissimus ullam levationem sperare debeat. 5) Σ. 42, ἀ. 6) Σ. 15, ἀ. 7) Τὸ id est=τοῦτ' ἐστίν, λέγω, προστίθεται οὐχὶ σπανίως, εἰάν τι σκοτεινότερον εἰρημένον φανερότερον ἀναγγέλλεται: οὕτως ἐνταῦθα εἰάν ὁ Κικέρων δὲν προσέθετε τὸ id est cum libris ὁ Βάρρων δὲν ἠδύνατο παρευθὺς νὰ ἐννοήσῃ τίνες εἶναι οἱ ἀρχαῖοι φίλοι (veteres amici). 8) Σ. 6, σημ.=ἐδόκουν.

turbulentissimas⁹, infidelissimis sociis, demisissem, praeceptis¹⁰ illorum non satis paruisse. Ignoscunt mihi, revocant^{10*} in consuetudinem pristinam teque, quod, in eo¹¹ permanseris, sapientiorem quam me dicunt fuisse. Quam ob rem, quoniam placatis iis utor, videor sperare debere, si te viderim, et ea, quae premant¹², et ea, quae impendeant¹³, me facile transiturum¹⁴. Quam ob rem sive in Tusculano sive in Cumano ad te¹⁵ placebit sive, quod minime velim, Romae¹⁵, dum modo simul simus, perficiam profecto, ut id utrique nostrum commodissimum esse videatur¹⁷.

9) Αἱ παραχαῖ αὐται δύνανται νά ἀναφέρονται εἰς τὸν μετὰ τοῦ Κλωδίου ἀγῶνα, ἐν ᾧ ὑπὸ τοῦ Πομπηίου καὶ ἄλλων φαίνεται ὅτι ἐγκατελείφθη καὶ προὔδθη. Κατ' ἄλλους ἔννοεῖ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. 10) Ταῖς ὑποθήκαις ἐκείνων οὐχ ἱκανῶς ὑπακοῦσαι. Διότι ὑποθήκας παρέχουσι τὰ βιβλία ὅτι δὲν πρέπει ἀκρίτως νά πιστεύη τις, ὅθεν τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου·

Νῆψ, καὶ μέγασ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν.

καὶ ἐπιστ. εἰς Ἄττ. 1,17 καὶ 2,20. 10*) Δέχονται εἰς τὴν πάλαι συνήθειαν. 11) Τ. ἐ. ἐν τῇ τούτων χρήσει, ἣν ἐγὼ ἀπόλεσα· ἔννοεῖ δὲ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, καθ' ὃν ἠκολούθησε τὴν ἐν Φαρσάλαις μάχην· διότι τότε ὁ Κικέρων ἦν ἐν Βρουνηδισίῳ, οὐδὲν βιβλίον ἔχων, φοβούμενος τὸν νικητὴν Καίσαρα, ὁ δὲ Βάρρων ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν. 12) Ταῦτα ἃ ἀνωτέρω εἶπε tot tantisque rebus urgemur. 13) Μετὰ τὸν Ἀφρικανικὸν πόλεμον, ὃν ὁ Καῖσαρ τότε ἔκαμεν. 14) = superaturum· διαβαίνοντες ἀποφεύγομεν ἐκεῖνα, ἃ ἐπίκεινται. 15) Τ. ἐ. apud te, ἀντὶ ad villam tuam ἦτοι εἰς τὴν σὴν ἔπαυλιν, εἴτε τὴν ἐν Τουσκούλῳ εἴτε τὴν ἐν Κουμάνῳ· διότι εἶχεν ὁ Βάρρων ἐν Κουμάνῳ ἔπαυλιν. Ἐννοεῖται δὲ εἰς τὸ ad te τὸ venire. 16) Ἐν Ῥώμῃ Σ. 16, 3. 17) Ἡ ἔννοια ἔχει οὕτως. Ὅπου καὶ ἂν ᾗ ὁ Βάρρων, ὁ Κικέρων θέλει ὑπάγει, ἵνα οὗτος εἰς ἐκάτερον, ἐφ' ὅσον εἶναι μαζύ, φαίνεται ὅτι εἶναι λυσιτελέστατος.

IX.

CICERO BRUTO S.

1. Quia semper animadverti studiose te operam¹ dare, ut² ne quid meorum tibi esset ignotum, propterea non dubito quin³ scias non solum cuius⁴ municipii sim, sed etiam quam diligenter soleam meos municipes Arpinates tueri⁵. Quorum quidem omnia commoda omnesque facultates, quibus et sacra conficere et sarta⁶ tecta aedium sacrarum locorumque communium tueri possint, consistunt in his vectigalibus⁷, quae habent in provincia Gallia. Ad ea visenda pecuniasque, quae⁸ a colonis debentur, exigendas⁹ totamque rem¹⁰ et cognoscendam et administrandam legatos equites Romanos misimus, Q. Fu-

IX. Συνιστᾷ τῷ Βρούτῳ τὰς προσόδους, ἃς οἱ Ἀρπινάται ἐν Γαλλίᾳ ἔχουσιν, καὶ ἀπεσταλμένους, οἱ πρὸς ἐξέτασιν τούτων ἐπέμποντο· Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ, 707 ἀ. κ. Ῥ. 1) operam dare=ἐπιμελεῖσθαι, σπουδάζειν. 2) Σ. 162. Τὸ esset εἰς παρτ. ὑποτ. Σ. 156, β'.=ὅπως μὴ. . ᾗ. 3) Σ. 168, β'.=ὅτι γινώσκεις. 4) Σ. 168. Τίνος ἰσοπολίτιδος πόλεως εἰμί. municipium ἐκαλοῦντο πόλεις αὐτόνομοι, ὧν οἱ πολῖται τῆς ἐν Ῥώμῃ πολιτείας μετεῖχον. Τὰ Ἀρπινάτη πατρὶς τοῦ Κικέρωνος, ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ῥώμης, ἐν τῇ χώρᾳ ἔνθα ὁ Τιβέριος ποταμὸς εἰς τὸν Λίριν εἰσρέει. 5) Ἐκ τοῦ soleam Σ. 110, 2.=εἰώθω φυλάττειν. 6) Μετοχὴ τοῦ sarcio εἰς ἐπιθ. σημασίαν, ἐπισκευασμένος, ἀβλαβής, σῶς· εὐρηται ἐν τῇ φράσει sartus tectus ἢ συχνότερον ὡς οὐσιαστ. εἰς τὸ οὐδ. πληθ. sarta tecta = οἰκίαι ἀβλαβεῖς, οἰκοδομήματα σῶα. Ἐπρεπε νὰ φροντίζωσιν ἵνα μὴ ἐμποδίζωνται αἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν πρόσδοδοι καὶ ἐλαττοῦνται, διότι ἀνευ φέρων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρῶνται οἱ ναοὶ καὶ τὰ δημόσια οἰκοδομήματα. 7) Τ. ἔ. agrorum vectigalium fructibus. 8) Σ. 175.1 τὰ ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὀφειλόμενα. 9) Σ. 125. καὶ 128.=πρὸς τὸ ἐξετάσαι. . . καὶ πρὸς τὸ ἀπαιτῆσαι τὰ χρήματα. 10) Τὴν ὑπόθεσιν.

fidium¹¹ Q. F.¹², M. Faucium¹³ M. F., Q. Mamer-
cum¹⁴ Q. F.

2. Peto¹⁵ a te in maiorem modum pro nostra neces-
situdine¹⁶, ut tibi ea res curae sit¹⁷ operamque des, ut
per¹⁸ te quam commodissime negotium municipii
administretur quam primumque conficiatur, ipsos-
que, quorum nomina scripsi, ut quam honorificen-
tissime pro tua natura¹⁹ et quam liberalissime tra-
ctes.

3. Bonos viros ad tuam necessitudinem adiun-
xeris municipiumque gratissimum deneficio tuo de-
vinxeris, mihi vero etiam gratius feceris, quod
quum semper tueri municipes meos²⁰ consuevi, tum
hic annus praecipue ad meam curam officiumque
pertinet. Nam constituendi²¹ municipii causa hoc
anno aedilem²² filium meum fieri volui et fratris
filium et M. Caesium, hominem, mihi maxime ne-
cessarium²³: is enim magistratus²⁴ in nostro municipi-

11) Ἰππεὺς Ῥωμαῖος, περὶ οὗ καὶ ἐν τῇ ἐπαμένη ἐπιστολῇ
ποισῆται λόγον καὶ εἰς Q. Fratr. 3,1' εἰς Ἄττ. 11, 13, 15. 12)
Q. F. = τὸν τοῦ Κοίντου υἱόν. 13) Ἰππεὺς Ῥωμαῖος καὶ βου-
λευτὴς τῶν Ἀρπινῶν. 14) Ὁμοίως ἰππεὺς Ῥωμαῖος καὶ βου-
λευτὴς ἐξ Ἀρπίνων. 15) Σ. 45, 6'. σημ. α. 16) Ἔνεκα τῆς ἡμε-
τέρας φιλίας, οἰκειότητος. 17) Σ. 39, 1. = ἵνα περὶ τῆς ὑπο-
θέσεως φροντίσης. 18) Σ. 53, σημ. β'. quam ἐπιτ. = ὡς Σ. 74,
σημ. β'. 19) Κατὰ τὴν σὴν φύσιν, κατὰ τὴν σὴν συνήθειαν. 20)
Τοὺς ἐμοὺς πατριώτας. 21) Σ. 126 = ἔνεκα τοῦ καταστῆσαι,
ἦτοι ἵνα φέρω εἰς καλὴν κατάστασιν. 22) Aediles ἐκαλοῦντο οἱ
πρὸ Ἑλλήσιν ἀγορανόμοι, ἀστυνόμοι ὧν ἔργον ἦτο νὰ φρον-
τίζωσι περὶ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν οἰκοδομῶν, τῆς κα-
θαριότητος τῶν ὁδῶν, τῆς τροφῆς τῶν δημοσίων. Aediles ha-
buere nomen ex aedibus, quibus erat demandata cura pu-
blicorum aedificiorum. 23) Γρ. 75 = οἰκειότατον, φίλτατον.
24) Aedilitatis.

pio nec alius²⁵ ullus creari solet. Quos cohonestaris in primisque me, si res²⁶ publica municipii tuo studio, diligentia bene administrata erit. Quod ut facias, te vehementer etiam²⁷ atque etiam rogo.

X.

CICERO BRUTO S.

1. Alia epistola¹ communiter commendavi tibi legatos Arpinatium ut potui diligentissime hac² separatim Q. Fufidium, quocum³ mihi omnes⁴ necessitudines sunt⁵, diligentius commendo, non ut aliquid de illa commendatione deminuum, sed ut ad hanc addam. Nam et privignus est M. Caesii, mei maxime et familiaris et necessarii, et fuit in Cilicia⁶ mecum tribunus militum⁷: quo in munere ita se tractavit⁸, ut⁹ accepisse ab eo beneficium viderer, non dedisse.

25) Διότι ἐν ἄλλαις ἰσοπολίτισι πόλεσι ἢ δικτάτωρ (dictator) ἐξελέγετο, ὡς ἐν Λανουβίῳ (Λ. pro Milone), ἢ ὕπατος (consul), ὡς ἐν Τουσκούλῳ, ἢ δύο ἄνδρες ἄρχοντες (duumviri) ἐν Κορρινίῳ (Καισ. de h. civ. 1) ἢ τετραρχῆς (quatuorvir) ἐν Κύμῃ καὶ Νεαπόλει, τιμητῆς (quaestor) ἐν Σιδικίῳ καὶ Φερέντῳ. 26) Ἐὰν τὰ πράγματα τῆς ἰσοπ. (τ. ἔ. τὰ δημόσια χρήματα τῶν προσόδων) . . . διαχειρισθῶσι. 27) Etiam atque etiam = αἰετοῦ, ἀδιαλείπτως.

X. Τὸν Κ. Φουφίδιον ἀπεσταλμένον τῆς Ἰσοπολίτιδος πόλεως, ὅς ἦτο χιλιάρχος ἐν Κιλικίᾳ, ἐπιμελῶς συνιστᾷ. Ἐγγράφη ἐν Ῥώμῃ 708 ἀ. κ. Ρ. 1) Διὰ τῆς ἀμέσως προηγουμένης. 2) Διὰ ταύτης ἰδιαιτέρως. 3) Γρ. 108, 6'. σημ. 4) Παντὸς εἴδους φιλία, ἀπειρος φιλία. 5) Σ. 32, σημ. α. 6) Διότι τὴν Κιλικίαν προῖοντο ἔχυβέρνα. 7) Tribunus militum εἴτε militaris λέγεται ὁ χιλιάρχος (τῆς Λεγεῶνος.) 8) = praestitit, gessit. 9) Σ. 179, 1. = ὥστε νομίζω ὅτι εὖ ἔπαθον (εὐηργετήθη) ὑπ' αὐτοῦ,

2. Est praeterea, quod apud te valet¹⁰ plurimum, a nostris studiis¹¹ non abhorrens. Qua re velim eum quam liberalissime complectare operamque des, ut in ea legatione¹², quam suscepit contra suum commodum, secutus auctoritatem meam¹³, quam maxime eius excellat industria. Vult enim, id quod optimo cuique¹⁴ natura¹⁵ tributum est, quam maximam laudem quum a nobis, qui eum impulimus¹⁶, tum a municipio consequi¹⁷: quod ei continget, si hac mea commendatione tuum erga se studium erit consecutus.

XI.

CICERO BRUTO S.

L. Castronius Paetus, longe princeps¹ municipii Lucensis², est honestus³, gravis, plenus officii⁴, bonus plane vir⁵ et quum virtutibus tum etiam fortuna⁶, si⁷ quid hoc ad rem pertinet, ornatus: meus autem

καὶ οὐκ εὖ ἐποίησα (δὲν εὐηργέτησα) αὐτόν· λέγει τοῦτο διότι ἐκείνω ἐπέτρεψε ταύτην τὴν ἀρχήν. 10) Δύναται. 11) Σ. 67. = οὐκ ἀπέχων, οὐ πόρρω ὄν, ἤτοι ἑταῖρος τῶν ἐμῶν περὶ τὰ γράμματα σπουδῶν, τῆς ῥητορικῆς, τῆς παιδείας καὶ φιλοσοφίας· ἡ δὲ ὁμοιότης τῶν σπουδῶν εἶναι γονεὺς τῆς φιλίας. 12) Ἐν ταύτῃ τῇ ἀποστολῇ. 13) Τ. ἐ. ἐπόμενοι τῇ ἐμῇ γνώμῃ καὶ προτροπῇ· διότι ἐγὼ ἐγενόμην αἴτιος, ἵνα ταύτην τὴν ἀποστολὴν ἀναλάβῃ. 14) Σ. 74. γ'. 15) Σ. 54, ἀ. 16) Προὔτρεψαμεν. 17) Τυχεῖν· erit consequutus = τεύξεται.

XI. Τὸν Λ. Καστρώνιον, τὸν Λουκήνσιον πολίτην συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ, 708 ἀ. κ. (Ρ. 1) Πολὺ ἐπιφανῆς. 2) Ὁ κάτοικος τῆς Λούκας, πόλεως τῆς Ἐπρουρίας = ἐν τῇ Ἰσοπολίτιδι τῆς Λ. πόλει. 3) = honesto loco natus· gravis δὲ διὰ τὴν ἡλικίαν. 4) Προθυμίας. 5) Καλὸς καὶ γαθὸς πάντως ἀνὴρ. 6) Τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἀγαθὰ. 7) Ἐάν τι τοῦτο ἀνήκῃ (ἀναφέρεται) εἰς τὸ προκείμενον· διὰ τούτου καθιστᾷ ἡπιώτερον τὸ προηγούμε-

est familiarissimus, sic prorsus, ut nostri ordinis⁸ observet neminem diligentius. Qua re ut et meum amicum et tua dignum amicitia tibi commendo⁹. Cui quibuscumque rebus commodaveris¹⁰, tibi profecto iucundum, mihi certe erit gratum. Vale.¹¹

XII.

CICERO BRUTO S.

1. L. Titio Strabone, equite Romano in primis honesto et ornato, familiarissime utor. Omnia mihi cum eo intercedunt¹ iura summae necessitudinis. Huic in tua provincia pecuniam debet P. Cornelius². Ea res a Volcatio³, qui Romae ius dicit⁴, reiecta⁵ in Galliam est.

2. Peto a te hoc diligentius, quam si mea res esset, quo⁶ est honestius de amicorum pecunia laborare quam de sua, ut negotium conficiendum⁷ cu-

νον ἔνεκα τῶν Στωϊκῶν, οἵτινες τὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ οὐκ ἔθηκαν εἰς τὰ ἀληθῆ ἀγαθὰ. Ὁ Βροῦτος δὲ ἦτο ὁ Στωϊκός. 8) T. ἐ. senatorii. 9) Ἐνταῦθα ἀμετέβ. μετὰ δοτικῆς. 10) Ὅν δι' ὄντινων ἂν ὠφελήσης. 11) Ἐν τέλει τῶν ἐπιστολῶν=ὕγιαίνε, ἔρρωσο.

XII. Ζητεῖ, ἵνα διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν χρημάτων αὐτοῦ, ἃ τῷ Λ. Στράβωνι ὁ Π. Κορνῆλιος ὀφείλει, τῇ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ φροντίσῃ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 708, ἀ. κ. Ῥ. 1) Πάντα τὰ δίκαια μεγίστης φιλίας εἰσὶ μοι πρὸς ἐκείνον. 2) Πολίτης Ῥωμαῖος ἐν Γαλλίᾳ ἔμπορος. 3) Οὗτος ἦτο ὁ L. Volcatius Fullus, ᾧ ὁ Καῖσαρ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δικάζειν ὡς πραιτωρι τότε εἶχε δώσει. 4) Ἐν Ῥώμῃ δικάζει=iudiciis praeest. 5) Παρεπέμψθη εἰς Γαλλίαν. Σ. 15. ἀ. καὶ 16, σημ. ἀ. Ὁ Βολκάνιος δὲν ἠθέλησε πραιτωρ αὐτὸς ὦν ἐν Ῥώμῃ νὰ δικάσῃ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν. ἀλλὰ τὴν δίκην παρέπεμψε πρὸς τὸν Βροῦτον τῆς Γαλλίας τότε ἄρχοντα, ἵνα αὐτὸς ἀρμοδιώτερον περὶ ταύτης δυνηθῆ νὰ κρίνῃ. 6) hoc—quo=τόσῳ ... ὅσῳ. 7) Σ. 122.=καταπράξει,

res: ipse⁸ suscipias, transigas operamque des, quoad tibi aequum et rectum videbitur⁹, ut quam commodissima condicione¹⁰ libertus¹¹ Strabonis, qui eius rei causa missus est, negotium conficiat ad numosque perveniat¹². Id et mihi gratissimum erit et tu ipse L. Titium cognosces amicitia tua dignissimum. Quod ut tibi curae sit, [ut omnia solent¹³ esse, quae me velle scis, te vehementer etiam atque etiam rogo.

XIII.

CICERO CAESARI S.

1. P. Crassum¹ ex omni nobilitate² adolescentem dilexi plurimum, et ex eo quum ab ineunte eius aetate bene speravissem, tum praeclare existimare coepi, ex ~~his~~ is iudiciis, quae de eo feceras, cognitiss³. Eius Libertum Apollonium iam tum⁴ equidem, quum ille viveret, et magni⁵ faciebam et probabam. Erat enim et studiosus⁶ Crassi et ad eius optima

ἐκτελέσαι τὸ ἔργον (τὴν ὑπόθεσιν). 8) ipse potius ἢ imo ipse, 9) Σ. 5, σημ. Περὶ τοῦ quoad Σ. 189, 6'. 10) Ἐπὶ συνθήκῃ, συμφωνίᾳ. 11) Ὁ ἀπελευθέρως τοῦ Στρ. ὁ ὑπὸ τοῦ Σ. ἀπελευθερωθείς. Σ. 24. 12) Καὶ λάβῃ τὸ ἀργύριον. 13) Ἐνν. tibi curae.

XIII. Τὸν Ἀπολλώνιον, τὸν τοῦ Π. Κράσσου ἀπελευθέρων, τοῦ Καίσαρος ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τῶν υἱῶν τοῦ Πομπηίου πολεμοῦντος, συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ἀστούρῃ 709 ἀ. κ. Ἰ. Ὁ Ρ. Crassus εἶναι ὁ Μ. υἱὸς τοῦ Λικινίου Κράσσου, ὅστις ὁμοῦ μετὰ τοῦ πατρὸς ἐν τῷ πρὸς Πάρθους πολέμῳ ἐφρονεύθη. Περὶ δὲ τοῦ Ἀπολλωνίου οὐδὲν ἡμῶν ἄλλοθεν γνωστὸν εἶναι. 1) Ἦτο ἐκ τῆς Λικινίας γενεᾶς. 2) = ex omnibus nobilibus Σ. 70, 3. 3) Ἰ. Αφαιρ. ἀπολ. Σ. 138 = γνοὺς τὰς ἐξαιρέτους κλίσεις. 4) Τότε ἔγωγε. 5) Σ. 29, 5'. = περὶ πολλοῦ ἐποιούμην. 6) Σπουδαστής, ἀφωσιωμένος.

studia vehementer aptus⁷: itaque ab eo admodum diligebatur.

2. Post mortem autem Crassi eo mihi etiam dignior visus est, quem⁸ in fidem atque amicitiam meam reciperem, quod eos a se observandos⁹ et colendos putabat, quos ille¹⁰ dilexisset et quibus carus fuisset. Itaque et ad me in Ciliciam¹¹ venit multisque in rebus mihi magno usui fuit¹² et fides eius et prudentia, et, ut opinor, tibi in Alexandrino bello, quantum studio et fidelitate consequi potuit, non defuit¹³.

3. Quod¹⁴ quum speraret te quoque ita existimare¹⁵, in Hispaniam ad te, maxime ille quidem suo consilio, sed etiam me auctore¹⁶ est profectus. Cui ego commendationem non sum pollicitus, non quin¹⁷ eam valituram apud te arbitrarer, sed neque egere mihi commendatione¹⁸ videbatur, qui¹⁹ et in bello tecum fuisset et propter memoriam Crassi de²⁰ tuis unus esset, et, si uti commendationibus vellet, etiam per alios eum videbam id consequi posse. Testimonium mei de eo iudicii, quod et ipse magni aestimabat et ego apud te valere eram expertus, ei lubenter dedi.

4. Doctum igitur hominem cognovi et studiis o-

7) Σ. 33, γ'. 8) Φαινόμενος αναφορικός λόγος ισοδύναμος τελικῶ=ut eum κτλ.=ἵνα ἀναλάβω τοῦτον. 9) Ἐλξίς γερονδιακῆ. Σ. 125. 10) Ὁ Κράσσος. 11) Διότι ἐνταῦθα ἦτο ἀρχὼν τῆς ἐπαρχίας. 12) Μεγάλως ὠφέλησέ με. 13)=praestitit' οὐκ ἀπέλιπέ σε. 14) Ἐν ἀρχῇ λόγου=ὄθεν, οὖν, λοιπόν. 15) Σ. 115, 1. 16) Σ. 136=ἔμοῦ αἰτίου ὄντος, ἔμοῦ παραινοῦντος. 17) Ὅχι διότι, 18) εἰς τὸ edere. 19)=quum is. Σ. 176, δ'. 20) Σ. 26, 1, γ'.

ptimis deditum, idque a puero²¹. Nam domi²² meae cum Diodoto Stoico, homine meo iudicio eruditissimo, multum a puero fuit. Nunc autem, incensus studio²³ rerum tuarum²⁴, eas litteris Graecis mandare cupiebat. Posse arbitror : valet ingenio : habet²⁵ usum : iam pridem in eo genere studii litterarumque versatur : satis facere immortalitati laudum tuarum²⁶ mirabiliter cupit. Habes opinionis meae testimonium, sed tu hoc facilius multo²⁷ pro tua singulari prudentia iudicabis. Et tamen quod²⁸ negaveram, commendo tibi eum. Quidquid ei commodaveris, erit id mihi maiorem in modum²⁹ gratum.

XIV.

CICERO S. D. SER. SULPICIO.

1. M. Curius¹, qui Patris² negotiatur, multis et magnis de³ causis a me diligitur. Nam et amicitia pervetus mihi cum eo est, ut primum⁴ in forum venit, instituta, et Patris quuma liquotiens antea tum proxime hoc miserrimo bello domus eius tota mihi patuit⁵: qua si opus fuisset⁶, tam essem usus, quam mea. Maximum autem mihi vinculum cum

21) Σ, 18, 6'. 22) Σ. 17, α. 23) Σ, 52, σημ. α. 3. 24) Ὑπὸ προθυμίας πρὸς τὰ σὰ κατορθώματα. 25) Ἔγει πείραν. 26) Μετωνουμία = τῶν σῶν κατορθωμάτων. 27) Σ. 58, σημ. 28) Εἰ καί. 29) Ἐπὶ μείζονα τρόπον, ἐπὶ μείζον.

XIV. Τὸν Μάνιον Κούριον συνιστᾷ τῷ Σερβίῳ Σουλπικίῳ. 1) Τὸ προωνύμιον τούτου εἶναι Manius ἐκ τοῦ mane, ὡς Lucius ἐκ τοῦ luce. 2) Σ. 16, 3. 3) Ἐνεκα. 4) Σ. 185, καὶ 186, 6'. 5) Διότι ξενίαν ὁ Κούριος τῷ Κικέρωνι προσήνεγκεν, ἐὰν τυχὼν ἤθελεν ἔλθει εἰς Πάτρας. 6) Δηλοῖ ὅτι δὲν ἔλαβεν ἀνάγκην, ἵνα τὴν ξενίαν τοῦ Κουρίου μεταχειρισθῇ· εἰ καὶ ἐκ τῆς Κιλικίας

eo est quasi⁷ sanctioris cuiusdam necessitudinis, quod est Attici nostri familiarissimus eumque unum praeter caeteros observat ac diligit.

2. Quem si tu iam forte cognosti⁸, puto me hoc, quod facio, facere⁹ serius. Ea¹⁰ est enim humanitate et observantia, ut eum tibi iam ipsum per se commendatum¹¹ putem. Quod tamen si ita est, magno opere a te quaeso¹², ut ad eam voluntatem, si quam¹³ in illum ante has meas litteras contulisti, quam maximus potest¹⁴ mea commendatione cumulus accedat¹⁵.

3. Sin autem propter verecundiam suam minus se tibi obtulit aut nondum eum satis habes¹⁶ cognitum aut¹⁷ quae causa est cur maioris commendationis indigeat¹⁸, sic tibi eum commendo, ut¹⁹ neque maiore studio quemquam neque iustioribus de causis commendare possim, faciamque id, quod debent²⁰ facere ii, qui religiose et sine ambitione commendant: spondebo²¹ enim tibi vel potius spondeo in me-

ἀναχωρῶνεις Πάτρας ἤρχετο. 7) Ὡσεὶ ὁσιωτέρας τινὸς φιλίας 8) = Cognovisti. 9) Ἀπαρεμ. πρότασις = ὅτι πράττω ὀψιαίτερον. 10) Ea — ut = τοσοῦτον εἶναι . . . ὥστε. 11) Ἐνν. esse. ὅτι αὐτὸς ἤδη ἀφ' ἑαυτοῦ συνεστήθη σοι. 12) Μεγάλως δέομαί σου. 13) Ἐάν τινα (εὐνοίαν) ἔσχες πρὸς ἐκεῖνον. 14) εἶναι καὶ ἄλλη γραφή post mea commendatione. 15) Τῇ ἐμῇ συστάσει προσθήκη νὰ προστεθῇ. 16) Περιφραστικῶς = ἔγνωκας, οὕτω καὶ habeo dictum = εἶρηκα. Σ. 96. 2, σημ. 17) Ἡ εἰάν τις αἰτία ἐστὶ, δι' ἣν δεῖται. 18) Σύνθετον ἐκ τοῦ in καὶ ego. 19) Sic — ut = οὕτως — ὥστε. 20) Ὅπερ ἴφειλουσι. . . . οἵτινες εὐλαβῶς καὶ ἀνευ φιλοδοξίας συνιστῶσιν. 21) Γρ. 128, 7. = Καθολογήσω.

que recipio,²² eos esse M. Curii mores eamque quum²³ probitatem tum etiam humanitatem²⁴, ut eum et amicitia tua et tam accurata commendatione, si tibi sit cognitus, dignum sis existimaturus. Mihi certe gratissimum feceris, si intellexero²⁵ has litteras tantum, quantum scribens confidebam, apud de pondus habuisse²⁶.

XV.

CICERO SERVIO S.

Asclapone Patrensi, medico¹, utor familiariter eiusque quum² consuetudo mihi iucunda fuit tum ars etiam, quam sum expertus in valetudine meorum³: in qua mihi quum ipsa⁴ scientia tum etiam fidelitate benevolentiaque satis fecit. Hunc igitur tibi commendo et a te⁵ peto, ut⁶ des operam ut intelligat diligenter me scripsisse de sese meamque com-

22) Σύμθετον ἐκ τοῦ re καὶ capio. Γρ. recipio in me aliquid καὶ ἀπλῶς recipio aliquid alicui=ἀναδέχομαι, ὑπισχνούμαι, ἐγγυῶμαι τι τινί· ἐκ τούτου receptum=τὸ ὑπεσχημένον, ἀναδογή. 23) Quum-tum=τε-καί. 24) Τὸ φιλόανθρωπον, ἡ πρῶτης, ὥστε. 25) Intellego Γρ. 139,9. 26) Ὅτι αὐτὰι αἱ ἐπιστολαὶ τοσοῦτον πρὸς σοὶ ἠδυνήθησαν, ὅσον γράφων (ταύτας) ἐθάροον.

XIV. Ἀσκλάπωνα τὸν ἱατρὸν συνιστᾷ. Ἐγρᾶφη ἐν Ῥώμῃ 707 ἀ. κ. Ῥ. 1) Τὴν ἱατρικὴν ἐν Ῥώμῃ οἱ ἰθαγενεῖς δὲν ἤσκουν, ὡς τέχνην βάνουσον. 2) Quum consuetudo tum ars etiam=καὶ ἡ οἰκειότης καὶ ἡ τέχνη προσέτι. 3) Τοῦ νεοσυλλέκτου στρατιώτου, ὃν ἐκ Κιλικίας ἀναχωρῶν ἀσθενῆ ἐν Πάτραις κατέλιπεν. Παρβ. XVI, βιβ. ἐπ. 1, 6, 9. 4) Καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐν πίστει καὶ εὐμενεῖα (φιλοφροσύνη) τὸ ἱκανὸν ἐποίησέ μοι (εὐηρέστησέ με). 5) Σ. 45, 6'. σημ. ἀ. 6) Ἴνα ἐπιμεληθῆς.

mendationem usui magno sibi fuisse⁷. Erit id mihi vehementer gratum.

XVI.

CICERO SERVIO S.

1. M. Aemilius Avianianus ab incunte adolescentia¹ me observavit semperque dilexit, vir quum² bonus³ tum perhumanus⁴ et in omni genere officii⁵ diligendus. Quem⁶ si arbitrarer esse Sicyone⁷ et nisi audirem ibi eum etiam nunc, ubi ego reliqui, Cibyrae⁸ commorari, nihil esset⁹ necesse plura me ad te de eo scribere. Perficeret enim ipse profecto suis moribus suaque humanitate, ut sine cuiusquam commendatione diligeretur¹⁰ abs¹¹ te non minus quam et a me et a caeteris suis familiaribus.

2. Sed quum¹² illum abesse putem, commendo tibi in maiorem modum¹³ domum¹⁴ eius, quae est Sicyone, remque¹⁵ familiarem, maxime C. Avianium Hammonium, libertum eius: quem quidem tibi etiam suo¹⁶ nomine commendo. Nam quum propterea mihi est

7) Σ. 39, 1 καὶ σημ. α. ὅτι μεγάλην ὠφέλειαν παρέσχεν.

XVI. Τὸν τοῦ Μ. Αἰμιλίου οἰκεῖον καὶ μάλιστα τὸν ἀπελεύθερον αὐτοῦ Ἀμμώνιον συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ, 707, ἀ. κ. (P. 1) Σ. 18, β'. ἀπ' ἀρχῆς τῆς νεότητος. 2) Quum-tum=καὶ—καὶ Σ. 147, σημ. ζ'. 3) Καλὸς καγαθός. 4) Φιλόφρων. 5) Ὑπουργίας, εὐνοίας. 6) Σ. 170, 1. 7) Σ. 16, 3. 8) Σ. αὐτ. 9) Si arbitrarer . . . esset Σ. 182, 3 = εἰάν ἐγνώριζον. . . καὶ εἰάν δὲν ἤκουον, οὐδόπως ἤθελεν εἶναι (ἦν ἂν) ἀναγκαῖον. 10) Σ. 156, β'. 11) Γρ. 186, β'. 12) Σ. 187. 13) In maiorem modum=κατὰ μείζονα λόγον, ἐπὶ μάλλον. 14) Τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. 15) Σ. 2, σημ. β'. τὰ ὑπάρχοντα. 16) Suo nomine=καθ' ἑαυτὸν, ἰδίᾳ.

probatus¹⁷, quod est in patronum suum officio et fide singulari, tum etiam in me ipsum magna officia contulit mihi que molestissimis temporibus ita fideliter benevoleque praesto fuit¹⁸, ut si a me manu missus esset¹⁹. Itaque peto a te, ut eum Hammonium et in patroni eius negotio sic tueare²⁰, ut eius procuratorem, quem tibi commendo, et ipsum suo nomine diligas habeasque in numero tuorum. Hominem pudentem²¹ et officiosum cognosces et dignum qui²² a te diligatur. Vale.

XVII.

CICERO SERVIO S.

1. T. Manlium, qui negotiatur Thespiis¹, vehementer diligo. Nam et semper me coluit diligentissimeque observavit² et a studiis nostris non abhorret. Accedit³ eo, quod Varro⁴ Murena magno opere eius causa vult⁵ omnia: qui tamen existimavit, etsi suis literis, quibus tibi Manlium commendarat, valde confideret⁶, tamen mea commendatione

17) Ἀρέσκει μοι, ἀγαπῶ αὐτόν, διότι παρέχει πρὸς τὸν προστατήν αὐτοῦ. Σ. 35. 18) Praesto fuit=παρέστηκε. 19) Ὡσεὶ εἶχε χειραφετηθῆ, ἀπελευθερωθῆ ὑπ' ἐμοῦ. 20) Οὕτω θεώρει, ὡς. 21) Μετοχὴ τοῦ pudeo εἰς ἐπιθετικὴν σημασίαν=εἰδήμονα, περιποιητικόν. 22)=Ut is Σ. 176, ἄ,

XVII. Τὸν Μ. Μάνλιον ἀφ' ἐαυτοῦ καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Βάρρωνος συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 707 ἄ. κ. Ρ. 1) Θεσπιαί, πόλις τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τὸν Ἐλικῶνα πλησίον τοῦ Κρισσαίου κόλπου, ἰσὰ τῶν Μουσαῶν. 2) Ἐσεβάσθη. 3) Προστίθεται ἐνταῦθα. 4) Οἱ Βάρρωνες ἦσαν τῆς Τερεντίας γενεᾶς, οἱ Μουρῆναι τῆς Λικινίας· οὗτος δὲ ὁ W. M. φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν εἰσηλθε διὰ υἱοθεσίας. 5) Ποθεῖ εἴτε εὐχεται αὐτῷ πάντα τάγαθά. 6) Εἰ καί. . . σφόδρα ἐθάρρει ταῖς ἐπι-

aliquid accessionis⁷ fore. Me quidem quum Manlii familiaritas tum Varronis studium commovit, ut ad te quam accuratissime scriberem.

2. Gratissimum igitur mihi feceris, si huic commendationi meae tantum tribueris⁸, quantum cui tribuisti plurimum, id est, si T. Manlium quam maxime, quibuscumque rebus honeste ac pro tua dignitate poteris, iuveris atque ornaveris, ex ipsiusque praeterea gratissimis et humanissimis moribus confirmo tibi te eum, quem⁹ soles fructum a bonorum virorum officiis exspectare, esse capturum¹⁰.

XVIII.

CICERO SERVIO S.

1. L. Cossinio, amico et tribuli¹ tuo, valde familiariter utor. Nam et inter² nosmet ipsos vetus usus intercedit et Atticus noster maiorem etiam mihi cum Cossinio consuetudinem fecit. Itaque tota Cossinii domus³ me diligit in primisque libertus eius, L. Cossinius Anchialus, homo et patrono et patroni necessariis, quo in numero ego sum, probatissimus⁴.

2. Hunc tibi ita commendo, ut, si meus libertus esset eodemque apud me loco esset, quo⁵ et est

στολαῖς σου. 7) Εἰς τὸ aliquid Σ. 26, 2, σημ. α. 8) Σ. 37. 9) Ἀπὸ τῶν πρὸς τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς ἀνδρας εὐεργεσιῶν. 10) Ὅτι θέλεις λάβει τὸν καρπὸν, ὃν εἴωθας.

XVIII. Τὸν Κοσσίνιον Ἀγγιῶλον ἀπελευθέρων συνιστᾷ. Ἐγρᾶφη ἐν Ῥώμῃ 708, ἀ. κ. Ῥ. 1) Tribulis, is, ἐκ τῶν tribus φυλῆ, συμφυλέτης, ὃ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς. 2) Ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους παλαιὰ φιλία ἐστίν. 3) Οἱ οἰκέται. 4) Δοκιμώτατος καὶ τῷ προστάτῃ κτλ. 5) Ἐν ᾗ.

apud suum patronum, maiore studio commendare non possem. Qua re pergratum⁶ mihi feceris, si eum in amicitiam tuam receperis atque⁷ eum, quod sine molestia tua fiat, si qua in re opus⁸ ei fuerit, iuveris. Id et mihi vehementer gratum erit et tibi postea iucundum. Hominem enim summa probitate humanitate observantiaque⁹ cognoscēs.

XIX.

CICERO SERVIO S.

1. Nec Lacedaemonios dubitare¹ arbitror quin² ipsi sua maiorumque³ suorum auctoritate⁴ satis commendati sint fidei⁵ et iustitiae tuae, et ego, qui⁶ te optime novissem, non dubitavi quin⁷ tibi notissima et iura et merita populorum essent. Itaque quum a me peteret Philippus Lacedaemonius, ut tibi civitatem commendarem, etsi memineram⁸ me ei civitati omnia debere⁹, tamen respondi commendatione¹⁰ Lacedaemonios apud te non egere.

6) Ἄνευ βαθμοῦ παραθέσεως Γρ. 79, β'. = λίαν ἀρεστόν. 7) Παραλείπεται τὸ ὑποθετικὸν μέριον si=καὶ ἐὰν βοηθήσης αὐτόν. 8) Σ. 65. 9) Σ. 59=μὲ μεγίστην χρηστότητα καὶ (θεραπείαν), εἴτε φιλορροδέστατον καὶ περιποιητικώτατον.

XIX. Τοὺς Λακεδαιμονίους συνιστᾷ τῷ Σουλπικίῳ. Ἐγρᾶφη ἐν Ῥώμῃ 708, ἀ. κ. Ῥ. 1) Ἀπαρ. πρότασις Σ. 115, 1=ὅτι οἱ λ. ἀμφιβάλλουσι. 2) Σ. 168, β'. 3) Γρ. 53, β'. 4) Ἐνεκα τῆς δόξης, τῆς τιμῆς. 5) =Patrocinio! εἰς τὴν πρεσβασίαν. 6) =Quum ego te opt. novissem Σ. 176, δ'. διότι ἐγὼ κάλλιστα σὲ ἐγνώρισα. 7) Δὲν ἀμφέβαλον(=ἐπίστευον)ὅτι ἦσαν γνωστότατα (iura) τὰ νόμιμα (ἢ τῶν Λακεδαιμονίων πολιτεία ἢ το ἔλευθερα) καὶ αἱ εὐεργεσίαι (merita) τῶν λαῶν (πρὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν). 8) Γρ. 9) Ἐνν. officia. Φαίνεται ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον παραδοθῆ εἰς τὴν πελατείαν τοῦ Κικέρωνος. 10) Ἀ.

2. Itaque sic velim existimes¹¹, me omnes Achaiae civitates arbitrari pro horum temporum perturbatione felices, quod iis tu praesis¹², eundemque me ita iudicare, te, quod unus¹³ optime nosse¹⁴ non nostra solum, sed etiam Graeciae monumenta omnia¹⁵, tua sponte amicum Lacedaemoniis et esse et fore. Qua re tantum a te peto, ut quum, ea facies Lacedaemoniorum causa, quae tua fides, amplitudo, iustitia postulat, ut¹⁶ iis, si tibi videbitur, significes te non moleste ferre, quod intelligas ea, quae facias, mihi quoque grata esse¹⁷. Pertinet¹⁸ enim ad officium meum eos existimare curae mihi suas res¹⁹ esse. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

XIX

CICERO ACILIO PROCOS. S.

1. C. Flavio, honesto et ornato¹ equite Romano, utor valde familiariter. Fuit enim² generi mei, C. Pisonis, pernecessarius³ meque diligentissime obser-

ψαιρ. εἰς τὸ εγερε=ὄτι οὐ δέονται οἱ λόγοι συστάσεως. 11) Σ.) 163, σημ. α. 12) Διότι σὺ προΐστασαι αὐτῶν. 13) Μόνος. 14) =Novisses. Γρ. 111, σημ. β'. 15) Monumenta omnia τ. ἔ. τὰς ἱστορίας, τὰ κατορθώματα, τὰ παραδείγματα. 16) Ἴνα δείξης αὐτοῖς, εἰς δόξῃ σοι. 17) Ὅτι καὶ ἐμοὶ εἰσὶν ἀρεστά. 18) Προσ-ἕχει τῶ ἐμῶ καθήκοντι, διότι εἰμὶ προστάτης αὐτῶν. 19) Ὅτι αἱ ὑποθέσεις αὐτῶν εἰσὶ παρ' ἐμοὶ ἐν φροντίδι.

XIX. Τὸν Φλάβιον, πάνυ οἰκεῖον τῶ γαμβρῶ αὐτοῦ Γ. Πίσωνος, συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 708, α, κ. P. 1) Διὰ τοῦ honesto=ἐντίμῳ ἐπαινεῖ τὸ γένος, διὰ τοῦ ornato=ἐπιφανεῖ αὐτόν. 2) Σ. 151 καὶ 151,2. 3) Ἡ per ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον, ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἢ περὶ, περίλυπος, περίφημος· perneces-

vant et ipse et L. Flavius frater eius. Quapropter⁴ velim honoris mei causa, quibus rebus honeste et pro⁵ tua dignitate poteris, quam honorificentissime et quam liberalissime C. Flavium tractes. Id mihi sic erit gratum, ut gratius esse nihil possit.

2. Sed praeterea tibi adfirmo⁶—neque id ambitio⁷ adductus facio, sed quum familiaritate et necessitudine tum etiam veritate—, te ex C. Flavii officio et observantia et praeterea splendore atque inter suos gratia magnam voluptatem esse capturum. Vale.

XX.

CICERO ACILIO PROCOS. S.

Cn. Otacilio Nasone¹ utor familiarissime, ita prorsus, ut illius ordinis² nullo familiarius. Nam et humanitate eius et probitate in consuetudine³ cotidiana magno opere delector. Nihil iam opus est expectare te, quibus cum verbis tibi commendem, quo⁴ sic utar, ut scripsi. Habet is in provincia tua negotia, quae⁵ procurant liberti, Hilarus, Antigonus, Demonstratus: quos tibi negotiaque⁶ omnia Nasonis non secus⁷ commendo, ac si mea essent. Gratissi-

sarius, πάνυ οἰκεῖος. Παρβ. ἐπισ. XVII, σημ. 9. 4) Ὅθεν. 5) Σ. 77, 5,5=ἀναλόγως τοῦ ἀξιωματός σου. 6) Διαβεβαιῶ σέ. 7) Σ. 52, σημ. α.

XX. Τοῦ Νάσωνος τοὺς ἀπελευθέρους καὶ τὰς ὑποθέσεις συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 708 ἀ. κ. Π. 4) Ὁ Γν. Ὅτακίλιος Νάσων ὑπῆρξεν ἱππεὺς Ῥωμαῖος ἐπιφανὴς κατὰ τὸ γένος. 2) Ἐκ τῶν τῆς τάξεως ἐκείνου, ἴσως τῆς ἱππικῆς 4) Ἐν τῇ καθημερινῇ ὁμιλίᾳ. 4)=quum eo . . utar. 5) ὧν φροντίζουσιν. 6) Ἄντι Cum negotiis omnibus. 7) Οὐκ ἄλλως.

num mihi feceris, si intellexero hanc commendationem magnum apud te pondus habuisse⁸. Vale.

XXI.

CICERO ACILIO PROCOS. S.

Avitum¹ mihi hospitium est cum Lysone², Lysonis filio, Lilybaetano, valdeque ab eo observor cognovique dignum et patre³ et avo: est enim nobilissima familia. Quapropter commendo tibi maiorem domumque⁴ eius: magnoque opere abs te peto, cures, ut is intelligat meam commendationem maximo sibi apud te et adiumento et ornamento fuisse.

XXII.

CICERO ACILIO PROCOS. S.

1. C. Avianius Philoxenus antiquus est hospes meus et praeter hospitium valde etiam¹ familiaris: quem Caesar meo beneficio² in Novocomenses³ rettul-

8) "Οτι μεγάλην βοπήν παρά σοι ἔσχε, μεγάλως ἴσχυσε.

XXI. Δύσωνος τὸν υἱόν, Λιλυβαῖον συνιστᾷ. Ἐγγραφή ἐν Ῥώμῃ 708, ἁ, κ. Ῥ. 1) Παμπάλαιος ξενία ἐστὶ μοι πρὸς Λ. 2) Ὁ Δύσων οὗτος ἦτο πλούσιος Λιλυβαῖος, εἶτε ἐκ τοῦ Λιλυβαίου, πόλεως τῆς Σικελίας. 3) Εἰς τὸ dignum Σ. 57. 4) Τ. ἐ domesticos.

XXII. Τὸν Φιλόξενον, ξένον καὶ οἰκεῖον αὐτοῦ, συνιστᾷ. 1) Σ. 147, σημ. δ'. 2) Τ. ἔ. me rogante. 3) Εἰς τοὺς Νεοχωμίτας ἀνήγαγεν (ἐνέγραψεν) τ. ἔ. εἰς ἐκείνους, οὓς εἰς ΝέαΝ Κώμην (εἶτε Νεόχωμον) ἐκπεμφθέντας ἐπὶ τῆς πρώτης ὑπατείας ἐπολιτογράφησεν. Ἦσαν δὲ οὗτοι 5000, καὶ Ἕλληνες ἐπιφανέστατοι πεντήκοντα. Ὁ Φιλόξενος δὲ ἦτο Ἕλληνας ὡς Σικελός. Παρὰ Σουετ. καὶ Στράβ. Μετὰ ταῦτα δὲ αὐτὸς ὁ Καῖσαρ πάντας τοὺς πέραν τοῦ Πάδου οἰκοῦντας, ὡς λέγει ὁ Δίων, ἐπολιτογράφησε.

lit. Nomen autem Avianii secutus est⁴, quod homine nullo⁵ plus est usus, quam Flacco Aviano, meo, quem ad modum te scire arbitror, familiarissimo. Quae ego omnia collegi, ut intelligeres, non vulgarem esse⁶ commendationem hanc meam.

2. Peto igitur abs te, ut omnibus rebus, quod sine molestia tua facere possis, ei commodes habeasque in numero tuorum, perficiasque ut intelligat has literas meas magno sibi usui⁷ fuisse. Erit id mihi maiorem in⁸ modum gratum.

XXIII.

CICERO ACILIO PROCOS. S.

L. Bruttius, eques Romanus, adolescens omnibus rebus ornatus, in¹ meis familiarissimis est meque observat diligentissime: cuius cum patre magna mihi fuit² amicitia iam inde³ a quaestura⁴ mea Sici-liensi. Omnino nunc ipse Bruttius Romae mecum est: sed tamen domum eius et rem familiarem⁵ et procuratores tibi sic commendo, ut maiore studio commendare non possim. Gratissimum mihi feceris, si curaris ut intelligat Bruttius—id quod ei recepi⁶

4) Ἐλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀβ. 5) Οὐδένα πλεῖον συναναστρέφω. 6) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ indelligeres: ὅτι αὐτὴ ἡ σύστασις οὐκ ἔστι τυχαία (κοινή). 7) Σ. 39, 1. καὶ σημ. α. = ὅτι μεγάλως ὠφέλησαν αὐτόν· οὕτω καὶ magno adiumento fuisse = ὅτι μεγάλως ἐβοήθησαν (ὠφέλησαν) αὐτόν. 8) Κατὰ μείζονα τρόπον.
· XXIII. Τὰς τοῦ Βρουττίου ὑποθέσεις καὶ τοὺς ἐπιτρόπους συνιστᾷ. Ἐγγραφή ἐν Ῥώμῃ 708, ἀ, κ. Ρ. 1) Ἐν τοῖς οἰκισιό-τάτοις. 2) Μεγάλη ἦν μοι φιλία, μεγάλην ἔσχον φιλίαν. Σ. 32, σημ. α. 3) Ἐξ ὅθεν. 4) Σ. 18, β'. = ἐκ τῆς ἐμῆς ταμιείας ἐν Σ. 5) Τὴν περιουσίαν. 6) Ὑπεσχέθην αὐτῶ.

—hanc meam commendationem sibi magno adiumento fuisse.

XXIV.

CICERO CULLEOLO¹ S.

1. Quae fecisti L. Luceii causa, scire te plane volo te homini gratissimo commodasse²; et quum ipsi quae fecisti pergrata sunt, tum Pompeius, quotienscumque me videt, videt autem saepe, gratias tibi agit³ singulares. Adde etiam illud, quod tibi iucundissimum esse certo scio, me ipsum ex tua erga Luceium benignitate⁴ maxima voluptate adfici.

2. Quod⁵ superest, quamquam mihi non est dubium⁶ quin, quum antea nostra causa, nunc iam etiam tuae constantiae gratia mansurus sis in eadem ista liberalitate; tamen abs te vehementer etiam atque etiam⁷ peto, ut ea, quae initio ostendisti, deinceps fecisti, ad exitum augeri et cumulari per te velis. Id et Luceio et Pompeio valde gratum fore, teque apud eos praeclare positurum confirmo et spondeo. De re publica deque his negociis cogi-

XXIV. 'Ὁμολογεῖ χάριτας ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Πομπηίου' πρὸς τὸν Κουλλέολον διὰ τὸν Λουκκήιον, καὶ τὸν αὐτὸν τέλος συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ, τὸ ἔτος ἀμφίβολον, ἴσως μεταξύ τοῦ 694 καὶ 799. 1) Φαίνεται ὅτι ὁ Λ. Κουλλέολος ἤρξε τῆς Ἰλλυρίας. 2) =Commodavisse= ὅτι ὠφέλησας, ἐβοήθησας. 3) Ὁμολογεῖ χάριτας ἐξαιρέτους. 4) Ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν Λ. εὐποιίας ὑπὸ μεγίστης ἡδονῆς περιβάλλομαι (τὰ μέγιστα ἡδομαι). 5) Ὑπολείπεται δέ. 6) Ὅτι καὶ πρότερον... καὶ νῦν ἤδη χάριν τῆς σῆς εὐσταθείας. 7) Ἐπιστ. X, σημ. 27.

tationibusque nostris perscripseram ad te diligenter paucis ante diebus, easque literas dederam pueris tuis. Vale.

XXV.

M. CICERO QUINCTIO GALLO.

1. Etsi plurimis rebus spero fore ut perspiciam, quod tamen iam pridem perspicio, me a te amari, tamen nunc ea causa tibi datur, in qua facile declarare possis tuam erga me benevolentiam. L. Oppius M. F. Philomelii¹ negotiatur, homo mihi familiaris. Eum tibi unice² commendo eoque magis, quod quum ipsum diligo, tum quod negotia procurat L. Egnatii Rufi, quo³ ego uno equite Romano familiarissime utor et qui quum consuetudine cotidiana tum officiis plurimis maximisque mihi coniunctus est⁴.

2. Oppium igitur praesentem ut diligas, Egnatii absentis rem ut tuare, aequae a te peto ac si mea negotia essent. Velim memoriae tuae causa des⁵ literarum aliquid⁶, quae⁷ tibi in provincia reddantur, sed ita conscribas, ut tum, quum eas leges, facile

XXV. Τὸν Ὀππιὸν συνιστᾷ τῷ Γάλλῳ, ἐπιστατοῦντα τὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἐγνατίου. 1) Philomelum εἶτε Philomelium εἶναι πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας. 2) Διαφερόντως, 3) Ἀφαιρετική εἰς τὸ utor=ᾧ ἐγὼ μόνῳ Σ. 66. 4) Ἔστι μοι συνδεδεμένος. 5) Δείπει τὸ ut. 6) Εἰς τὸ aliquid=ἐπιστολὴν τινα. Ζητεῖ ἐπιστολάς παρὰ τοῦ Γάλλου νὰ δοθῶσιν, ἵνα ἀπὸ τοῦ Ὀππίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῷ δυνηθῶσι νὰ ἀποδοθῶσιν, ἵνα εὐκολώτερον αὐτὸν εἰσαυτῷ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ἐπιμελῶς συσταίνόμενον ἀναμνησθῆς. 7) Ἴνα ἀποδοθῶσί σοι.

recordari possis huius meae commendationis diligentiam⁶. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo.

XXVI.

CICERO CURIO PROCOS. S. D.

Q. Pompeius Sext. F.¹ multis et veteribus causis necessitudinis mihi coniunctus est. Is, quum antea meis commendationibus et rem² et gratiam et auctoritatem suam tueri consuerit, nunc profecto te provinciam obtinente³ meis litteris adsequi debet, ut nemini se intelligat commendatiorem umquam fuisse. Quam⁴ ob rem a te maiorem in modum peto, ut, quum omnes meos aequae ac tuos observare pro necessitudine nostra debeas, hunc in primis ita in tuam fidem⁵ recipias, ut ipse intelligat nullam rem sibi maiori usui aut ornamento quam meam commendationem esse⁶ potuisse. Vale.

XXVII.

M. CICERO S. D. P. SILIO PROPR¹.

T. Pinnio familiarissime me usum esse scire te

8) Τὴν φροντίδα τῆς ἐμῆς συστάσεως.

XXVI. Τὸν Κόιντον Πομπήϊον εἰς τὸν Κούριον συνιστᾷ. Ἄδελφον τὸ ἔτος. 1) Υἱὸς τοῦ Σέξτου. 2) Καὶ τὰ ὑπάρχοντά του. 3) Τοῦ κατέχοντος τὴν ἐπ. 4) quam ob rem = δι' ὅ. 5) Προστασίαν. 6) Πρὸς. ἐπιστ. XXII, σημ. 7.

XXVII. Συνιστᾷ τὸν Πίννιον εἰς τὸν προπραίτωρα τῆς Βιθυνίας πρὸς ἀπόδοσιν τῶν χρημάτων, ἃ αὐτῷ οἱ Νικασεῖς ὀφείλουσιν. Ἐγράφη ἐν Κιλικίᾳ 702 ἄ. κ. Ἰ. Ρ. 1) Ἦτο προπραίτωρ τῆς Βιθυνίας, ἐν ἣ ἦτο πόλις Νικαία, ἀρ' ἧς λέγονται οἱ Νικασεῖς (Nicaeenses) οἵτινες ὀνομάζονται ἐνταῦθα. Ἐν ἐπιστολαῖς δὲ πρὸς Ἀττικὸν δεικνύει ὁ Κικέρων ὅτι ὁ Βίβουλος, ὁ Θέρμος καὶ οὗτος

arbitror: quod quidem ille testamento² declaravit; qui³ me quum tutorem tum etiam secundum heredem instituerit. Eius filio mire studioso⁴ et erudito et modesto pecuniam Nicaeenses grandem⁵ debent, ad HS⁶ octogiens, et, ut audio, in primis⁷ et volunt solvere⁸. Pergratum igitur mihi feceris, quoniam non modo reliqui tutores, qui sciunt quanti⁹ me facias, sed etiam puer ipse sibi persuasit te omnia mea causa facturum esse¹⁰, si dederis operam, quoad¹¹ tua fides dignitasque patietur, ut quam primum pecunia Pinnio solvatur Nicaeensium nomine¹².

XXVIII.

M. CICERO S. D. P. SILIO PROPR.

1. Non putavi fieri posse ut¹ mihi verba deessent, sed tamen in M. Laenio commendando desunt. Itaque rem tibi exponam paucis verbis, sed tamen, ut plane³ perspicere possis voluntatem meam. Incredible est quanti⁴ faciamus et ego et frater meus, qui mihi carissimus est, M. Laenium. Id fit quum plu-

ὁ Σίλιος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἦσαν. 2) Διὰ διαθήκης. 3) Καθ' ὀριστικὴν διότι ἰσοδύναμος μετοχῇ· =καταστήσας ἐμὲ καὶ ἐπίτροπον (τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ) καὶ δεύτερον κληρονόμον. 4) Σφόδρα φιλοπόνω. 5) Ἄδρην ἀργύριον. 6) Γρ. 84, δ'. 7) Ἐν τοῖς πρώτοις, μάλιστα τ. ἔ. πρὸ τῶν ἄλλων ὀφειλετῶν. 8) Νὰ ἀποτίσωσιν, ἀποδώσωσιν. 9) Εἰς τὸ facias Σ. 29, ζ'. 10) Ἐκ τοῦ persuasit=ἐπέισθη ὅτι σὺ ... θέλεις πράξει (μέλλεις πράξειν). 11) Ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει. 12) Ἴνα τὸ ἀργύριον ἀποτιθῆ (ἀποδοθῆ) τὸ ἐκ τοῦ χρέους (nomine) τῶν Νικαέων.

XXVIII. Τὸν Μ. Λαίνιον ἐπιμελέστατα συνιστᾷ. Ἐγρᾶφη ἐν Λαοδικείᾳ 703 ἀ, κ. 'Ρ. 1) = Ὡστε Σ. 179, 2. 2) Ἄλλ' ὅμως ἔλλείπουσιν ἐν τῷ συνιστᾶν τὸν Μ. Λ. 3) Νὰ κατανοήσης σαφῶς τὴν ἐμὴν θέλησιν. 4) Περὶ πόσου ποιούμεθα.

rimis eius officiis⁵ tum summa probitate et singulari modestia. Eum ego a me invitissimus⁶ dimisi, quum propter familiaritatem et consuetudinis suavitatem⁷ tum quod consilio eius fideli ac bono lubenter utebar.

2 Sed vereor ne⁸ iam superesse mihi verba putes, quae dixeram defutura⁹. Commendo tibi hominem, sicut intelligis me, de quo ea supra scripserim, dedere commendare: a teque vehementer etiam atque etiam peto, ut quod habet in tua provincia negotii¹⁰ expedias, quod tibi videbitur¹⁰ rectum esse, ipsi dicas. Hominem facillimum liberalissimumque cognosces. Itaque te rogo ut eum solutum¹¹, liberum, confectis¹² eius negotiis per te quam primum ad me remittas¹³. Id mihi fratrique meo gratissimum feceris.

XXIX.

M. TULLIUS CICERO P. SERVILIO ISAURO¹ PROCOS.

COLLEGAE S. PLURIMAM.

1. Gratae mihi vehementer tuae literae fuerunt, ex quibus cognovi cursus navigationum tuarum.

5) Περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Λαινίου πρὸς τὸν Κικέρωνα ἴδε ep. ad fam. XIV, 4 καὶ λόγον pro Plancio et Sextio. 6) Πάνυ ἄκων ἀπεμάκρυνα (ἀφῆκα νὰ ἀπέλθῃ), ἐκ τῆς ἐπαρχίας δηλ. 7) Τὸ χάριεν, τὴν χάριν. 8) Ἐκ τοῦ vereor. Σ. 165 151 καὶ 156. 9) Desum. 10) Εἰς τὸ quod. = ἵνα φέρῃς εἰς τέλος (περάνης) ὅ,τι ὑποθέσεις ἔχεις ἐν τῇ σῇ ἐπαρ. 11) Ὅ,τι σοὶ δόξει. 12) Ἀφροντιν. 13) Καταπραχθεῖσάν διὰ σοῦ τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ. 14) Ἀναπέμφης.

XXIX. Χαίρει ἐπὶ εὐτυχεῖ πλω. Ζητεῖ, ἵνα περὶ καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας γράψῃ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 707 ἀ. κ. Ῥ. 1) Ὁ P. Servilius ὁ πατήρ, ὅτε ὑπέταξε τοὺς Ἰσαύρους ἐν Κι-

Significabas enim memoriam tuam nostrae necessitudinis, qua mihi nihil poterat esse iucundius. Quod reliquum est, multo² etiam erit gratius, si ad me de re publica, id est, de statu provinciae, de institutis³ tuis familiariter scribes. Quae quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen lubentissime ex tuis literis cognoseam.

2. Ego ad te de re publica summa quid sentiam⁴ non saepe scribam propter periculum eius modi literarum. Quid agatur autem scribam saepius. Sperare tamen videor Caesari collegae⁵ nostro fore curae et esse ut habeamus aliquam rem publicam: cuius consiliis magni referebat te interesse. Sed si tibi utilius est, id est, gloriosius, Asiae⁶ praeesse et istam partem rei publicae male adfectam tueri, mihi quoque idem, quod tibi et laudi tuae profuturum est, optatius⁷ debet esse.

3. Ego quae ad tuam dignitatem [pertinere arbitror summo studio diligentiaque curabo; in primisque tuebor omni observantia clarissimum virum, patrem tuum; quod et pro vetustate⁸ necessitudinis et pro beneficiis vestris et pro dignitate ipsius facere debeo.

λικία, ὀνομάσθη Ἰσαυρικός. Ἐντεῦθεν ὁ υἱὸς ἤδη Ἰσαυρικός λέγεται. 2) Εἰς τὸ gratius Σ. 58. 3) Περὶ τῆς διοικήσεώς σου. 4) Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτω· ego quid sentiam de re p. s. non saepe scribi ad te. 5) Ὁ συνάρχων ἐν τῇ οἰωνοσκοπῇ (in auguratu)· διότι ἦτο pontifex maximus, ἦτο ὁμοῦ καὶ augur. Φιλίπ. 2.33. 6) Γενική εἰς τὸ praesesse. 7) Εὐκρότερον ὀφείλει εἶναι. 8) Ἀπὸ τοῦ ἐπιθ. vetus.

XXX.

CICERO P. SERVILIO COLLEGAE S. PLURIMAM.

1. C. Curtius Mithres est ille¹ quidem, ut scis, libertus Postumii familiarissimi mei, sed me colit et observat aequae atque illum ipsum patronum suum. Apud eum ego sic Ephesi² fui, quotienscumque fui, tamquam domi³ meae, multaque acciderunt in quibus et benivolentiam eius erga me experirer et fidem. Itaque si quid⁴ aut mihi aut meorum cuiquam in Asia opus est, ad hunc scribere consuevi; huius quum opera⁵ et fide tum domo et re uti tamquam mea. Haec ad te eo⁶ pluribus scripsi, ut intelligeres me non vulgari more⁷ nec ambitiose, sed ut pro homine intimo ac mihi pernecessario scribere⁸.

2. Peto igitur a te, ut in ea controversia, quam habet de fundo cum quodam Colophonio, et in caeteris rebus, quantum fides tua patietur⁹ quantumque tuo commodo poteris, tantum ei honoris¹⁰ mei causa commodes¹¹; etsi, ut eius modestiam cognovi, gravis tibi nulla in re erit. Si et mea commendatione et sua probitate adsecutus erit, ut de se bene existimes, omnia se adeptum¹² arbitrabitur. Ut igi-

XXX. Ζητεῖ ἵνα τὸν Γάϊον Κούρτιον εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἀναλάβῃ, καὶ ἔχῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν οἰκείων. Ἐγγράφῃ ἐν Ῥώμῃ 707 ἀ. χ. ἴ. Π. 1) Σ. 83. 1. 2) Σ. 16, 3) Ἐν Ἐφέσῳ διήγαγον. 3) Σ. 17, καὶ σημ. ἀ. 4) = aliquid Γρ. 93, σημ. β'. 5) Τὰς ἀφαιρετικὰς opera, fide, domo, re ἀπόδος εἰς τὸ uti. 6) Ἐπιτείνει τὸ pluribus. 7) Ἐκ κοινοῦ ἔθους. 8) Ἐκ τοῦ intelligeres. 9) Ἡ σὴ πίστις ἐπιτρέπει. 10) Ἐπὶ τῷ σῶ ἀγαθῷ, τ. ἔ. ἄνευ βλάβης σου. 11) Βοηθήσεις αὐτῷ. 12) Ἐνν. esse ἀπαρ. ἔκ τοῦ arbitrabitur. = ὅτι πάντων ἐπέτυχεν.

tur eum recipias in fidem habeasque in numero tuorum, te vehementer etiam atque etiam rogo. Ego, quae te velle quaeque ad te pertinere arbitrabor, omnia studiose diligenterque curabo.

XXXI.

M. CICERO S. D. AUCTO.

1. Sumpsi¹ hoc mihi pro tua in me observantia, quam penitus perspexi, quamdiu² Brundisii fuimus, ut ad te familiariter et quasi pro meo iure³ scriberem, si quae res esset de qua valde laborarem. M. Curius, qui Patris negotiatur, ita mihi familiaris est, ut nihil possit esse coniunctius⁴. Multa illius in me officia, multa in illum mea, quodque maximum est, summus inter nos amor et mutuus⁵.

2. Quae quum ita sint⁶, si ullam in amicitia mea spem habes: si ea, quae in me officia et studia Brundisii contulisti⁷, vis mihi etiam gratiora efficere;—quamquam sunt gratissima—, sime a tuis omnibus amari vides, hoc mihi da atque largire, ut M. Curium sartum et tectum, ut aiunt, ab omni incommo, detrimento, molestia sincerum integrumque conserves. Et ipse spondeo et omnes hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia et ex tuo in me officio maximum te fructum summamque voluptatem esse capturum. Vale.

XXXI. Τὸν Μ. Κούριον συνιστᾷ, ἵνα ἀπὸ παντὸς δεινοῦ, καὶ βλάβης καὶ ζημίας ἀκέραιον φυλάττῃ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 709 α. κ. Ρ. 1) Sumo Γρ. 137,35 ἐπιχείρησα., ἀπέκτησα τοῦτο. 2) Ἐφ' ὅσον. 3) Αὐτοδικαίως. 4) Σχετικώτερον. 5) Καὶ ἀμοιβαία. 6) Σ. 162. 7) Εἰσήνεγκες, παρέσχες μοι.

CICERO THERMO PROPR. S.

Etsi mihi videor intellexisse, quum tecum Ephesi¹ de re² M. Anneii legati³, mei locutus sum, te ipsius causa vehementer omnia velle⁴, tamen et M. Anneium tanti facio, ut⁵ mihi nihil putem praetermittendum⁶ quod illius intersit⁷, et me a te tanti fieri puto, ut non dubitem quin⁸ ad tuam voluntatem magnus cumulus accedat⁹ commentationis meae. Nam quum iam diu diligerem M. Anneium deque eo sic existimarem, ut res declarat, quod ultro ei detulerim¹⁰ legationem, quum multis petentibus denegassem¹¹, tum vero, posteaquam mecum in bello atque in re militari fuit, tantam in eo¹² virtutem, prudentiam, fidem tantamque erga me benevolentiam cognovi, ut hominem neminem pluris¹³ faciam. Eum cum Sardinis¹⁴ habere controversiam scis: causam tibi exposuimus Ephesii: quam tu tamen coram¹⁵ facilius meliusque cognosces.

XXXII. Τὸν Ἀννέιον συνιστᾷ, μάλιστα ἐν τῇ διαφορᾷ μετὰ τῶν Σαρδιανῶν. Ἐγρᾶφη ἐκ Κιλικίας, 702 ἀ. κ. Ρ. 1) Ἦλθεν ἐνταῦθα πορευόμενος εἰς Κιλικίαν. 2) Περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ Μ. Ἀν. ἴδ. ad fam. 15, ἐπιστ. 4. 3) Τοῦ ἀντιστρατήγου μου. 4) Ὅτι σὺ θέλεις (εὐχεσθαι) αὐτῷ πάντα τὰγαθὰ. 5) Συμπερασματικὸν ἐκ τοῦ tanti. 6) Ἐνν. esse, ἐκ τοῦ putem ἐξαρτᾶται = οὐδὲν ἀμελητέον εἶναι. 7) Σ. 29, δ'. καὶ σημ. = ὅπερ μέλει ἐκεῖνω. 8) Ἐκ τοῦ dubitem ὥστε οὐκ ἀμφιβάλλω ὅτι. 9) Προσθήκη προστίθεται. 10) Προσήμεγον. 11) = denegavisset. 12) Τῷ Ἀννείω. 13) Σ. 29, ε'. περὶ πλείονος ποιοῦμαι. 14) Αἱ Σάρδεες κατ' ἀρχὰς ἦτο πολιτεία τῆς Λυδίας, ἣτις ἀνῆκεν εἰς τὴν praefecturam τῆς Ἀσίας. 15) Παρῶν ἐν Σάρδεσι.

2. De reliquo mihi, mehercule¹⁶, diu dubium fuit quid ad te potissimum scriberem¹⁷. Ius enim quem ad modum dicas¹⁸, clarum et magna cum tua laude notum est. Nobis autem in hac causa nihil aliud opus est¹⁹, nisi te ius instituto²⁰ tuo dicere. Sed tamen quum me non fugiat²¹, quanta sit in praetore auctoritas, praesertim ista integritate, gravitate, clementia, qua te esse²² inter omnes constat: peto abs te pro nostra coniunctissima necessitudine plurimisque officiis paribus ac mutuis, ut voluntate, auctoritate, studio tuo perficias ut M. Anneius intelligat, te et sibi amicum esse, quod non dubitat—saepe enim mecum locutus est—, et multo amiciorem his meis literis esse factum. In tuo toto imperio atque provincia nihil est, quod mihi gratius facere possis. Iam²³, apud ipsum gratissimum hominem atque optimum virum quam bene positurus sis studium tuum atque officium dubitare te non existimo.

XXXIII.

CICERO THERMO PROPR. S.

1. Quo¹ magis cotidie ex literis nunciisque bel-

16) Μά Δία. 17) Παρτ. ύποτ. διότι έξαρτάται έκ τοῦ dubium fuit, ἤτοι ἀπὸ παρρηγιμένου χρόνου. 18) ius dico=δικάζω. 19) Σ. 65, σημ. α. 'Ημεῖς οὐδενὸς ἄλλου δεόμεθα. 20) Κατὰ τὸ σὸν ἔθος. 21) Σ. 42, 1. 22) 'Απαρ. σύνταξις έκ τοῦ constat=γνωστών ἐστίν, ὁμολογεῖται Σ. 114. 23) 'Η τάξις τῶν λέξεων ἔχει οὕτω· iam non existimo dubitare me quam bene κτλ. apud ipsum gr. h. atque opt. virum.

XXXIII. 'Απαιτεῖ, ἵνα τὸν 'Αννέιον, ἀντιστρατήγόν του ἀναπέμψῃ καὶ συνιστᾷ τὴν ὑπόθεσιν του τὴν μετὰ τῶν Σαρδιανῶν. 'Εγγραφή ἐν Λαοδικείᾳ 703 ἀ. κ. 'Ρ. 1) 'Όσω μᾶλλον. Σ. 166.

lum² magnum esse in Syria cognosco, eo vehementius a te pro nostra necessitudine³ contendo, ut mihi M. Anneium legatum primo quoque tempore remittas. Nam eius opera⁴, consilio, scientia rei militaris⁵, vel maxime intelligo me et rem publicam adiuvari posse. Quod nisi tanta res eius ageretur⁶, nec ipse adduci potuisset ut a me discederet neque ego ut eum a me dimitterem. Ego in Ciliciam proficisci cogito circiter Kal. Maias. Ante eam diem⁷ Anneius ad me redeat⁸ oportet.

2. Illud, quod tecum et coram⁹ et per literas diligentissime egi, id et nunc etiam atque etiam rogo, curae tibi sit¹⁰, ut suum negotium, quod habet cum populo Sardiano, pro¹¹ causae veritate et pro sua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione, quum tecum Ephesi locutus sum, te ipsius M. Anneii causa omnia velle¹². Sed tamen sic velim existimes¹³, te mihi nihil gratius facere posse, quam si intellexero per te illum ipsum negotium ex sententia¹⁴ confecisse. Idque quam primum ut efficias, te etiam atque etiam rogo.

2) Πόλεμον δὲ τὸν Παρθενικὸν ἐννοεῖ. 3) Διὰ τὴν ἡμετέραν οἰκειότητα ἀπαιτῶ. 4) Τῆ συνεργείᾳ αὐτοῦ. Σ. 53, σημ. 6'. 5) Γεν. εἰς τὸ scientia τῆ περὶ τὰ στρατιωτικὰ γνῶσει, ἐπιστήμῃ. 6) Ἐκινδύνευε. 7) Σ. 18, ἐ. 8) Σ. 163, σημ. 2. 9) Αὐτοπροσώπως. 10) Τοῦτο καὶ τώρα καὶ ἀδιαλείπτως δεῖμαι, ἵνα ἐπιμεληθῆς (φροντίσης). Περὶ τοῦ curae tibi sit παρβ. Σ. 27. 11) Ἴνα κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν καταπράξῃ (τελειώσῃ). 12) Ἀπαρ. σύνταξις ἐκ τοῦ intellexi. 13) Παραλείπεται τὸ ut Σ. αὐτ. 14) Κατ' εὐχὴν, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του.

XXXIV.

M. CICERO S. D. P. SERVILIO COLLEGAE.

Multos tibi commendem¹ necesse est, quoniam omnibus nota nostra necessitudo est tuaque erga me benevolentia. Sed tamen etsi omnium causa, quos commendo, velle debeo²; tamen cum omnibus non eadem mihi causa³ est. T. Agusius et comes meus fuit illo miserrimo tempore et omnium itinerum, navigationum, laborum, periculorum meorum socius: neque hoc tempore⁴ discessisset⁵ a me, nisi ego ei permissem⁶. Quare sic tibi eum commendo, ut unum de meis domesticis et maxime necessariis. Pergratum⁷ mihi feceris, si eum ita tractaris, ut⁸ intelligat, hanc commendationem sibi magno usu atque adiumento fuisse.

XXXV.

M. CICERO QUATTUORVIRIS ET DECURIONIBUS S. D.

1. Tanta mihi cum Q. Hippiο causae¹ necessitudinis sunt, ut nihil possit esse coniunctius² quam nos inter nos³ sumus. Quod nisi ita esset, uterer⁴ mea consuetudine, ut vobis nulla in re molestus essem.

XXXIV. Συνιστᾷ τὸν Τίτον Ἀγούσιον, ἀρχαῖον φίλον. Ἐγγραφή ἐν Ῥώμῃ 707 ἀ. κ. Ῥ. 1) Παραλείπεται τὸ ut. Σ. 163. σημ. ἀ. 2) Ἰνα συνιστῶ σοι. 2) Ὅφείλω νὰ θέλω (εὐχῶμαι) πάραθὰ (τὸ καλὸν) δι' ὅλους. 3) Ἡ αὐτὴ αἰτία, τ. ἔ. ἡ αὐτὴ φιλία. 4) Ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, νῦν. 5) Σ. 67, δ'. σημ. 6) Ἦθελον ἐπιτρέψει αὐτῷ. 7) Λίαν ἀρεστόν. 8) Συμπερασματικὸν ἕνεκα τοῦ προτασσομένου ita. Σ. 179, 1.

XXXV. Ἀπαιτεῖ διὰ τὸν Γ. Βάλγιον ἀφορολόγητον τὸ κτῆμα τὸ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ Φραγελλανῶ. 1) Λόγοι φιλίας. 2) Μᾶλλον συνημμένον 3) Πρὸς ἀλλήλους. 4) Utor.

Etenim⁵ vos mihi optimi testes estis, quum persuasum esset nihil esse quod a vobis impetrare non possem, numquam me tamen gravem vobis esse voluisse.

2. Vehementer igitur vos etiam atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberalissime C. Valgium Hip-pianum⁶ tractetis remque cum eo conficiatis, ut, quam possessionem habet⁷ in agro Fragellano⁸ a vobis emptam, eam liberam et immunem⁹ habere possit. Id si a vobis impetraro, summo me beneficio vestro adfectum¹⁰ arbitrabor.

XXXVI.

M. T. C. C. CAESARI IMP. S. P. D.

Praecilium tibi commendo unice, tui necessarii, mei familiarissimi, viri optimi filium: quem quum adolescentem ipsum, propter eius modestiam, humanitatem, animum, et amorem erga me singularem, mirifice diligo: tum patrem eius re doctus, intellexi et didici mihi fuisse semper amicissimum. En, hic ille est de illis maxime, qui irridere atque obiurgare me solitus est, quod me non tecum, praesertim quum ab te honorificentissime invitarer, coniungerem.

5) Καὶ γάρ. 6) Φυσικὸν υἱὸν τοῦ Ἰππίου, υἰοθετηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Γ. Βαλγίου, παρ' οὗ κατ' ἔθος, τὸ προωνύμιον καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε. 7) Ἴνα τὸ κτῆμα ὃ ἔχει... 8) Fregellae σήμερον ὀνομάζονται Caperano, κείνται πλησίον τοῦ ποταμοῦ Garigliano, παρὰ τῶν ἀρχαίων Liris καλεῖται. 9) Ἀφορολόγητον. 10) Ὅτι τὰ μέγιστα εὐηργετήθησαν Σ. 64.

XXXVI. Τὸν Πραικίλιον νεανίαν, ἐκ πατρὸς γεγονότα φίλτατον τοῦ Καίσαρος συνιστᾷ. Ἐγράφη ἐν Ἀστούρῃ 708, ἄ. .x 'P.

Ἄλλ' ἔμδν οὔ ποτε θυμδν ἐνὶ στῆθεσιν ἔπειθεν¹
ὡς νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα.²

Audiebam enim nostros proceres³ clamitantes,

Ἄλχιμος⁴ ἔσσ' ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγδνων εὔ εἴπη.

Sed tamen iidem me consolantur: et iam hominem perustum etiamnum gloria volunt incendere: atque ita loquuntur.

Μὴ μάν ἀσπουδείγε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην.
ἀλλὰ μέγα βέξας τι καὶ ἔσσομένοισι πυθέσθαι⁵.

Sed minus iam movent, ut vides. Itaque ab Homeri magniloquentia confero me ad vera praecepta Εὐριπίδου.

Μισῶ σοφιστῆν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

Quem verum senex Praecilius laudat egregie: et ait, posse eundem et ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω⁶ videre, et nihilominus,

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείρογον ἔμμεναι ἄλλων⁷.

Sed ut redeam ad id, unde coepi. Vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitate tua, quae est singularis, comprehenderis, et ad id quod ipsorum. Praeciliorum causa te velle arbitrator, addideris cumulum commendationis meae. Genere novo sum literarum ad te usus, ut intelligeres, non vulgarem esse commendationem.

1) Ὀμ. Ὀδ. θ, 258. 2) Ὀμ. Ὀδ. ω, 314. 3) Τοὺς τοῦ Πρωμηθεύου. Λέγει δὲ τὸ proceres μετὰ εἰρωνίας. 4) Ὀμ. Ὀδ. α, 302. 5) Ὀμ. Ἰλ. X, 304. 6) Ἀύτ. 343. 7) Ἰλ. θ, 208.

XXXVII.

CICERO PAETO.

1. Dupliciter¹ delectatus sum tuis literis, et quod² ipse risi et quod te intellexi iam posse³ ridere. Me autem a te, ut scurram velitem,⁴ malis⁵ oneratum esse non moleste tuli. Illud doleo, in ista loca⁶ venire me, ut constitueram⁷, non potuisse: habuisses enim non hospitem, sed contubernalem. At quem virum! non eum, quem tu es solitus promulside⁸ conficere. Integram famem ad ovum⁹ adfero:

XXXVII. Χαριεντίζεται πρὸς τὸν Ἐπικούρειον Παῖτον. Ἐπειτα περιγράφει τὸν τρόπον τοῦ βίου του καὶ τῶν σπουδῶν. Ἐγρᾶφη ἐν Ῥώμῃ, 708, ἀ. κ. Ῥ. 1) Δυστὴν ἔνεκα. 2) et quod—et quod = τοῦ μὲν—τοῦ δέ. 3) Ἐκ τοῦ intellexi, εἰς τὴν ἑλλ. διὰ μετοχῆς = ἔγνωκα σε δυνάμενον γελῶντας ἔχοντα, 4) Ὡσπερ τινὰ τῶν ἀβρωῶν ἀψιμάχων veles, itis, εἶναι γένος στρατιωτῶν, ἐλαφρῶς ὀπλισμένον, ὃ πρὸ τῆς μάχης διὰ βελῶν, ἀκοντίων μάχεται. 5) Ἡ λέξις mala εἶναι ἀμφίβολος, δι' ὃ καὶ ἐπιτηδεῖα εἰς σχῶρμα. Ἐκ τούτου τὸ malis ἐρμηνεύεται σκώμμασι (= maledictis,) διότι φαίνεται ὅτι ὁ Κικέρων ἔθος τι τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἐνταῦθα σημαίνει, οἱ τοὺς ἀψιμάχους ἢ νεοσυλλέτους ἔσκωπτον διὰ τὴν μαλθακότητα τοῦ σώματος οὕτω λέγει καὶ ὁ Πλαῦτος onerare maledictis καὶ ingerere multa mala ἄλλοι δὲ καὶ τὸ malis οὐχὶ σκώμμασι καὶ κακολογίαις, ἀλλὰ μῆλα ὅτι σημαίνει ἢ λέξις νομίζουσιν· ὅτι ὁ Παῖτος τῷ Κικέρωνι πολλὰ μῆλα ἔπεμψεν, ὥστε εἰκότως ἔγραψεν ὁ Κικέρων ὅτι μῆλοις ὑπὸ Παίτου ὡς τις τῶν ἀψιμάχων εἶχε φορτωθῆ· ὅθεν = ὅτι μῆλοις ἐγὼ ὑπὸ σοῦ, ὥσπερ τινὰ τῶν νεοσυλλέτων ἀψιμάχων καταπεφόρτισμαι, οὐ βαρέως ἤνεγκον· λέγει δὲ non moleste tuli· διότι εἶναι δίκαιον μὲ ἤμερον ψυχὴν νὰ ὑπομείνω τὸ παράδειγμά σου. 6) Εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Παίτου. 7) Οὐχὶ ξένον ἀλλὰ ὁμόσκηνον. Διότι πλείονα χρόνον τοῦ εἰωθότος τοῖς ξένοις παρὰ τῷ Παίτῳ διεννοεῖτο νὰ οἰκήσῃ ὁ Κικέρων. 8) Ἐν τῇ προδειπνίδι. Promulsis προδειπνίς τὰ πρὸ τοῦ δείπνου παρατιθέμενα, οἷον προκλητικὰ τῆς ὀρέξεως, ὃ καὶ antecoenium καὶ antecoenia ἐλέγετο. 9) Διὰ τὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ

itaque ad assum vitulinum opera¹⁰ perducitur. Illa mea, quem solebas antea laudare. 'O hominem¹¹ facilem! o hospitem non gravem!' abierunt¹². Nos omnem nostram de re publica curam, cogitationem de dicenda in senatu sententia, commentationem causarum abiecimus: in Epicuri nos adversarii nostri castra coniecimus, nee tamen ad hanc insolentiam, sed ad illam tuam lautitiam, veterem dico, quum in sumptum habebas: etsi numquam plura praedia habuisti.

2. Proinde te para: cum homine et edaci tibi res est et qui iam aliquid¹³ intelligat: *ὀφθαλμοεῖς*¹⁴ autem homines seis quam insolentes sint. Dediscendae¹⁵ tibi sunt sportellae¹⁶ et artolagani tui. Nos iam etiam artis tantum habemus¹⁷, ut Verrium tuum et Camillum—qua munditia homines! qua elegantia!—vocare saepius audeamus. Sed vide audaciam: etiam Hirtio cenam dedi, sine pavone¹⁸ tamen: in ea cena coquus meus praeter ius fervens nihil non potuit imitari.

3. Haec igitur est nunc vita nostra: mane salu-

τοῦ ὠσοῦ ἤρχοντο τοῦ δαίπνου. 10) Τὸ ἔργον τ. ἔ. ἡ βρωσις παραστίνεται, διότι τὸ μύσχειον ὀπτὸν τελευταῖον παρετίθετο. 11) Facilis ὁ παντὶ βρωματι στέργων· gravis δὲ ὁ μὴ πολλῆς δαπάνης τῷ ἐστιάτορι πρόξενος. 12) Ἀπωλέσθησαν (οἴχεται) πάντα. 13) Καί τι περὶ ὄψων ἐμπείρως ἔχοντος (εἰδότος). 14) Περὶ τὴν ὀφθοποιάν δηλ. 15) Σ. 121. 16) Φορμίσκοι, ἦσαν καρποὶ οὓς ἔφερον ἐν κανοῖς. Τὸ δὲ ἀρτολάγανον εἶδος τι πλακουντίου Πλίν. Η. Ν. 18, 11 καὶ 8, 2. Ἀθήν. 3, 39. 17) Τοσοῦτον ἐν τῇ τέχνῃ (ὀφθοποιᾷ) ἐπίδεδώκαμεν. 18) Διότι ὁ πολυτελεὴς Ἴτριος συνεβίβη ἐν τῷ δαίπνῳ γὰ ἔχη τῶν.

tamus domi et bonos viros multos, sed tristes, et hos laetos victores, qui me quidem perofficiose et peramanter observant. Ubi salutatio defuxit, literis me involvo, aut scribo aut lego. Veniunt etiam qui¹⁹ me audiunt, quasi doctum hominem, quia paullo sum quam ipsi doctior. Inde corpori²⁰ omne tempus datur. Patriam eluxi²¹ iam et gravius et ditius quam ulla mater unicum filium. Sed cura, si me amas, ut valeas²², ne ego te iacente bona²³ tua comedim. Statui enim tibi ne aegroto quidem parcere.

XXXIIX.

M. CICERO S. D. P. SULPICIO IMP.

1. Quum his temporibus non sane¹ in senatum ventitarem, tamen, ut tuas literas legi, non existimavi me salvo² iure nostrae veteris amicitiae multorumque inter nos officiorum facere posse, ut honori tuo deessem³. Itaque adfui⁴ supplicationemque⁵ tibi lubenter decrevi, nec reliquo tempore ullo aut rei⁶ aut existimationi aut dignitati tuae deero. Atque, hoc ut tui necessarii sciant, hoc me animo erga te

19) Οἱ ἀκροασόμενοι ἐμοῦ. 20) Τῷ σώματι, τ. ἔ. εἰς θεραπείαν τοῦ σώματος δίδοται. 21) Ἀπεπένηθα. 22) Ἐπιμελοῦ τῆς ὑγείας. 23) Τῇ οὐσίᾳ καταθινήσω (καταφάγω).

XXXIIX. Διηγούμενος τὸ καθήκον του ἐν τῇ νικητηρίῳ θυσίᾳ, συνιστᾷ τὸν Μ. Βολανόν, καὶ ἵνα ἐπιμεληθῆ ἡ ἐπαναγάγη τὸν ἀποδράντα δοῦλον, θερμῶς παρακαλεῖ. Ἐγγράφη ἐν Ῥώμῃ 708, ἀ. κ. Ῥ. 1) Οὐ σφόδρα ἐφοίτων. 2) Ἐπὶ ἀπαραβάτῳ δικαίῳ. 3) Ὅπως ἀμελήσω τῆς σῆς τιμῆς. 4) Τῇ γερούσιᾳ δηλ. 5) Χαριστήριον, εἴτε ἐπινίκιον θυσίαν ἄσμενος ἐψηφισάμην σοι. 6) Τῶν ὑπαρχόντων.

esse⁷, velim facias eos per literas certiores⁸, ut, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure⁹ suo denunciare.

2. M. Bolanum, virum bonum et fortem et omnibus rebus ornatum meumque veterem amicum, tibi magno opere commendo. Pergratum mihi feceris, si curaris ut is intelligat hanc commendationem sibi magno adiumento fuisse: ipsumque virum optimum gratissimumque cognosces. Promitto tibi te ex eius amicitia magnam voluptatem esse capturum¹⁰.

3. Praeterea a te peto in maiorem modum pro nostra amicitia et pro tuo perpetuo in me studio, ut in hac re etiam elaborēs: Dionysius, servus meus, qui meam bibliothecem multorum numerum¹¹ tractavit, quum multos libros surripuisset nec¹² se impune laturum¹³ putaret¹⁴, aufugit. Is est in provincia tua. Eum et M. Bolanus, meus familiaris, et multi alii Naronae¹⁵ viderunt, sed quum se a me manu missum¹⁶ esse diceret, crediderunt. Hunc tu si mihi restituendum curaris, non possum dicere quam mihi gratum futurum sit. Res ipsa parva, sed animi mei dolor magnus est. Ubi¹⁷ sit et quid fieri possit Bolanus te docebit. Ego si hominem per te reciperaro¹⁸, summo me a te beneficio adfectum arbitrabor.

7) Ὅτι οὕτω διάκειμαι πρὸς σέ. 8) ἵνα βεβαιωτέρους ποιήσης, ἵνα ἀναγγείλῃς αὐτοῖς. 9) Ἀποδικαίως. 10) Esse capt. Ἄπαρσιν. σύνταξ. ἐκ τοῦ promitto. 11) Γεν. τῆς τιμῆς· πολυτιμον, βαρύτιμον. 12) Sub—rapio=surripio=ὑπεξαιρῶ. 14) Περιφραστικὸς μέλλων τοῦ fero, ἐνν. esse· ὅτι δὲν θέλει φέρει (=μέλλει ὄσειν) νηποινεῖ τὴν κλοπὴν. 14) Ἀπέδρα. 15) Ἐν Ναρώνῃ, κεῖται δ' αὐτὴ ἐν Δαλματία. 16) Ὅτι τὸν ἀπελευθέρωσα. 17) Ἐξηρητημένη ἐρώτησις ἐκ τοῦ docebit. 18) Ἐὰν τὸν ἄνθρωπον διὰ σοῦ ἀνακτήσωμαι.

XXXIX.

M. CICERO ALLIEO S.

1. Democritus¹ Sicyonius non solum hospes meus est, sed etiam, quod non multis contigit², Graecis praesertim, valde familiaris. Est enim in eo summa probitas, summa virtus, summa in hospites liberalitas et observantia, meque praeter caeteros et colit³ et observat et diligit. Eum tu non modo suorum civium, verum paene Achaïae principem cognosces.

2. Huic ego tantum modo aditum⁴ ad tuam cognitionem patefacio et munio: cognitum per te ipsum, quae tua natura est⁵, dignum tua amicitia atque hospitio iudicabis. Peto igitur a te, tu his literis lectis⁶ recipias eum in tuam fidem, polliceare⁷ omnia te facturum mea causa⁸. De reliquo, si, id quod confido fore, dignum eum tua amicitia hospitioque cognoveris, peto ut eum complectare, diligas, in tuis habeas⁹. Erit id mihi maiorem is modum gratum. Vale.

XL.

CICERO CORNIFICIO S.

1. Lubentissime legi tuas literas, in quibus iu-

XXXIX. Ἀπαιτεῖ Ἴνα τὸν Δημόκριτον εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἀναλάβῃ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ, 707 ἄ. κ. P. 1) Προίστατο τῆς Σικελίας. 2) Συνέθη πολλοῖς. 3) Τὸ colit ἀπὸ τιμῆς, τὸ δὲ observat ἀπὸ πολυχρηματίαν καὶ καθῆκον λέγεται. 4) Τὴν εἴσοδον πρὸς τὴν σὴν γνωριμίαν. 5) Ὡς ἔστι σοι ἔμφυτον. 6) Ἀναγνούς τὰς ἐπιστ. ταύτας. Σ. 138. 7) pollicearis. Γρ. 114. 8) Ἐνεκεν ἐμοῦ. Σ 52, σημ. 6'. 9) Ἴνα θεωρῆς σόν.

XL. Χαίρει περὶ τῆς Συρίας, δοθείσης παρὰ τοῦ Καίσα-

cundissimum mihi fuit¹, quod² cog novi meas tibi red-
ditas esse. Non enim dubitabam quin eas lubenter le-
cturus esses³: verebar ut⁴ redderentur. Bellum, quod⁵
est in Syria, Syriamque provinciam tibi tributam
esse a Caesare ex tuis literis cognovi. Eam rem⁶ tibi
volo bene it feliciter evenire: quod ita fore confido
fretus et industria et prudentia tua.

2. Sed⁷ de Parthici belli suspitione quod scribis,
sane me commovit⁸. Quantum copiarum⁹ haberes
quum ipse coniectura consequi poteram tum ex tuis
literis cognovi. Itaque opto, ne se illa gens moveat
hoc tempore, dum¹⁰ ad te legiones eae perducantur,
quas audio duci. Quod si pares copias ad confligen-
dum non habebis, non te fugiet uti consilio¹¹ M. Bi-
buli, qui se oppido munitissimo et copiosissimo¹²
tam diu tenuit, quam diu in provincia Parthi fuerunt.

3. Sed haec melius ex re et ex tempore consti-
tues. Mihi quidem usque curae erit quid agas, dum¹³
quid egeris sciero. Literas ad te numquam habui
cui darem quin dederim. A te ut idem facias peto,
in primisque ut ita ad tuos scribas, ut me tuum
sciant esse.

ρος τῷ Κορνηλίῳ. Ἐάν πόλεμος Παρθικός ᾖ, ἵνα κατὰ τὸ πα-
ράδειγμα τοῦ Βιβούλου ἐγκλείσῃ αὐτὸν εἰς τὰ τεῖχη, ἀστυίως
παραίνεῖ. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 709 ἀ. κ. Π. 1) Τὰ μάλιστα ἐ-
χάρην. 2) Ἐκ τοῦ iucund. fuit εἰς τὴν ἑλλην. μετοχὴν κατηγ.
ἰσπειθόμενος. 3) Ὅτι ἐμελλες ἀναγνώσειν. 4) Μὴ οὐ ταύτας
χομίσῃ. 5) Τὸν ἐν Συρίᾳ. 6) Τοῦτο. 7) Ἀλλὰ ὑπόνοιαν. ἴ. ἴ.
ἐπιστέλλων. 8) Καθ' ἡδονα. 9) Στρατοῦ. 10) Ἔως ἂν. 11) Τῆ
τοῦ Μ. Β. γνώμη. 12) Δι' ἄψιλον. 13) Ἔως ἂν γνῶ τὸ πρᾶ-
τόμενον.

XLI.

CICERO ATTICO S.

1. Quintus¹ frater quum ex Asia discessisset ante Kal². Mai. et Athenas venisset Idib³., valde fuit ei properandum⁴, ne quid absens acciperet calamitatis⁵, si quis forte fuisset qui contentus⁶ nostris malis non esset. Itaque eum malui properare Romam⁷ quam ad me venire, et simul—dicam⁸ enim quod verum est, ex quo magnitudinem miseriarum mearum perspicere possis⁹—animum inducere¹⁰ non potui, ut aut illum, amantissimum mei, mollissimo animo, tanto in maerore aspicerem¹¹ aut meas miseras luctu afflictas¹² et perditam fortunam illi offerrem aut ab illo aspici paterer. Atque etiam illud timebam, quod profecto accidisset, ne a me¹³ digredi non posset. Versabatur mihi tembus illud ante oculos, quum ille aut lictores dimitteret¹⁴ aut vi

XLI. Περὶ τῆς διαφυγούσης περιστάσεως τοῦ νὰ ἴδῃ τὸν ἀδελφόν. Περὶ ἐλπίδος βελτίονος τύχης παρὰ τοῦ Ἀττικοῦ γενομένης· περὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες αὐτὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ κρατοῦσιν. Ἐγράφη ἐν Θεσσαλονίκῃ ἔνθα διῆγεν ἔξ ἑριστος, 695 ἄ. κ. Π. 1) Ἐπεὶ Κ. ὁ ἀδελφὸς ἀπελθὼν τῆς Ἀ. ἦλθεν. 2) Σ. σελ. 126 καὶ ἐξ. 3) Idibus. Γρ. 49. 4) Συνέβη αὐτὸν σπεύδειν (ἐχρῆν ἐπείγεσθαι). 5) Ἐνεκα τοῦ quid. nē acc. quid cal. = Ἴνα μὴ ἀπὼν δυσχερές τι πάθῃ (βλάβας λάβῃ). Ἐφοβεῖτο μὴ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κατηγορηθῆ. 6) Μὴ ἀρκούμενος, μὴ ἔχων ἀγαπητῶς. 7) Σ. 150, δ'. 8) Ἐρῶ γὰρ τάληθές. 9) Δύνασαι διῶδεῖν (διῶδοις ἂν) τὸ μέγεθος τῶν κλ. 10) an. inducere = ἐμαυτὸν πείσαι. 11) Ἴνα ἐν ταιαύτῃ δυσθυμίᾳ ἴδω. . . 12) Πένθει βεβαρυμένας, τὰ κακῶς ἔμοι κείμενα. 13) Ἐκ τοῦ digredi, ὡς χωρισμὸς σημαντικὸν ῥῆμα = ἀποστῆναι ἀπ' ἑμοῦ. Σ. 67, δ'. καὶ σημ. 14) Τ. ἔ. ὅτε ἤθελεν ἀποδοθῆ εἰς καιρὸν τοῦ ἀξιώματος τοῦ προπραιτώρος.

avelleretur ex complexu¹⁵ meo. Huius acerbitalis eventum altera acerbitalitate non videndi fratris vitavi. In hunc me casum vos vivendi¹⁶ auctores impulistis. Itaque mei peccati luo¹⁷ poenas.

2. Quamquam me tuae literae sustentant¹⁸: ex quibus quantum tu ipse speres facile perspicio¹⁹. Quae quidem tamen aliquid habebant solacii ante, quam²⁰ eo venisti a Pompeio: 'Nunc Hortensium adlice et eius modi viros.' Obsecro, mi Pomponi, nondum perspicias quorum opera²¹, quorum insidiis, quorum scelere perierimus? Sed tecum haec coram agemus²². Tantum dico, quod scire te puto: nos non inimici, sed invidi perdidierunt²³. Nunc si ista sunt, quae speras, sustinebimus nos et spe qua iubes nitentur. Sin, ut mihi videntur 'infirmas'²⁴ sunt, quod optimo tempore facere non licuit, minus idoneo fiet²⁵.

3. Terentia tibi saepe agit gratias. Mihi etiam unum de malis in metu est, fratris miseri negoti-

διότι ἐν ταῖς ἐπαρτίαις προηγούντο τοῦ προπραίτωρος ἐξ ῥαβ-
δοῦχοι μετὰ ῥάβδων καὶ πελέκειν. Ὅθεν προστίθησιν ὅτι στε-
ρεῖται τοῦ ἀσπασμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ ἢ τοιοῦτόν τι ὅτι προεῖστο
νά βλέπη. 15) Ἐκ τῶν ἀγκαλιῶν μου. 16) Εἰς τὸ αὐτορες Σ.
124 καὶ 126· αἴτιος τοῦ ἰδεῖν, ὑμεῖς ὑπηγάγετε. 17) Ποινὰς
δίδωμι, (τίνα) περὶ τοῦ ἰου Γρ. 111.6. 18) Ὁρθοῦσι, ὑπερεί-
δουσι. 19) Ῥαδίως ἐννοῶ (συνήμι). 20) Πρὶν εἰς τὸ παρά Π.
ἤκεις ἐκεῖνο, νῦν Ὁρτήσιον καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐπάγου. 21)
Δὲν ἐνόησες ἐτι τίνων ἔργω. . . ἐγάθημεν (ἀπολώλαμεν)· δηλ.
Ἐέλεις ἐγὼ εἰς τὸν Π. καὶ Ὁρ. νά ἀναθέσω τὰς ἐλπίδας. Δὲν ἐν-
νοεῖς ὅτι ἐγὼ ταῖς ἐνέδραις ταύτων ἐγάθην; 22) Παρόντες θέλο-
μεν διαλεχθῆ (= διεξελευσόμεθα). 23) Ἀπολωλέκασι. 24) Ἀσθε-
νῆ. 25) Κατ' εὐφημισμὸν δηλοῖ τὸν ἐκούσιον θάνατον, δι' αὐ-

um²⁶: quod si sciam cuius modi sit, sciam quid agendum mihi sit. Me etiam nunc istorum beneficiorum et literarum expectatio, ut tibi placet, Thessalonicae tenet. Si quid erit novi²⁷ adlatum, sciam de reliquo quid agendum sit. Tu si, ut scribis, Kal. Iun. Roma profectus es, propediem nos videbis. Literas, quas ad Pompeium scripsi, tibi misi²⁸. Dat. Id. Iun. Thessalonica.

XLII.

M. CICERO S. D. D. BRUTO IMP. COS. DES.

1. Tres uno die a te accepi epistolas: unam brevem, quam Flacco Volumnio dederas, duas pleniores, quarum alteram tabellarius T. Vibii attulit, alteram ad me misit Lupus. Ex tuis literis et ex Graecii oratione non modo non restinctum bellum, sed etiam inflammatum videtur. Non dubito autem pro tua singulari prudentia quin perspicias, si aliquid firmitatis nactus¹ sit Antonius, omnia tua illa praeclara in rem publicam merita ad nihilum esse ventura. Ita enim Romam² erat nunciatum, ita persuasum omni

εις τὰς λύπας δίδει πέρας, ἐν ᾧ πρότερον, ἐνδόξως καὶ μετ' ἐπαίνου νάποθάνη ἡ δύνατο, ὅτε ἐμάχετο κατὰ τοῦ Κλαυδίου, ἤθελεν ἀποθάνη ἐνδόξως, τώρα ὅμως ὁ ἐκούσιος θάνατος οὐδὲν ἄλλο δύναται εἰμὴ τὸ τέλος τῆς λύπης νά προσενήσῃ. 26) Ὁ φόβος τῆς κατηγορίας, τὸν ἐπιχειρῶν κίνδυνον 27) τ. ἔ. ἀήθες, δηλ. κακὸν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ αὐτοῦ ἡμενηθῆ. 28) Πέπομφα.

XLII. Παραπονεῖται διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 710 ἀ. κ. (P. 1) Nanciscor. 2) Ἀνηγγέλοθι εἰς Ῥώμην. Ἡ αἰτ. Romam σημαίνει τὴν εἰς τὸν κίνησιν. Σ. 16. 1.

bus, cum paucis inermis, perterritis metu, fracto animo fugisse Antonium.

2. Qui si ita se habet, ut quemadmodum audiebam de Graecio, configi cum eo sine periculo non possit, non ille mihi fugisse a Mutina videtur, sed locum belli gerendi mutasse. Itaque homines alii facti sunt: non nulli etiam queruntur, quod persecuti non sitis: opprimi potuisse, si celeritas adhibita esset, existimant. Omnino est hoc populi maximeque nostri, in eo potissimum abuti libertate, per quem eam consecutus sit. Sed tamen providendum est, ne quae iusta querela esse possit. Res se sic habet: is bellum confecerit, qui Antonium oppresserit. Hoc quam vim habeat te existimare malo quam me apertius scribere.

XLIII.

M. CICERO D. BRUTO SOS. DES. S. D.

1. Etsi mihi tuae literae iucundissimae sunt, tamen iucundius fuit, quod in summa occupatione tua Planco collegae mandasti¹, ut te mihi per literas excusaret: quod fecit ille diligenter. Mihi autem nihil amabilius officio² tuo et diligentia. Coniunctio tua cum collega concordiaque vestra, quae literis communibus declarata est, S. P. Q. R. gratissima accidit.

2. Quod superest, perge, mi Brute, et iam non

XLIII. Ἐπαινεῖ τὸ καθήκον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Βρούτου καὶ τὴν μετὰ τοῦ συνάρχοντος σύμπνοιαν. Ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ 710 ἄ. κ. (P. 1) = Mandavisti. 2) Εἰς τὸ amabilius. Σ. 73, γ'.

cum aliis, sed tecum ipse certa. Plura scribere non debeo, praesertim ad te, quo magistro brevitatis uti cogito. Literas tuas vehementer exspecto et quidem tales, quales maxime opto.

XLIV.

M. CICERO D. BRUTO S. D.

1. Lamia¹ uno omnium familiarissime utor. Magna eius in me, non dico officia, sed merita, eaque sunt populo Romano notissima. Is magnificentissimo munere aedilitatis perfunctus petit praeturam, omnesque intelligunt nec dignitatem ei deesse nec gratiam. Sed is ambitus excitari videtur, ut ego omnia pertimescam totamque petitionem Lamiae mihi sustinendam putem.

2. In ea re quantum me possis adiuvare facile perspicio, nec vero quantum mea causa velis dubito. Velim igitur, mi Brute, tibi persuadeas² nihil me maiore studio a te petere, nihil te mihi gratius facere posse quam si omnibus tuis opibus, omni studia Lamiam in petitione iuveris: quod ut facias, vehementer te rogo.

XLIV. Συνιστᾷ τὸν Λαμίαν εἰς αἴτησιν στρατηγίας.¹ Ἐγγραφή ἔν Ρώμῃ 709 ἄ. κ. (P. 1) Ὄνομα πολλῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας Ἑλίας. 2) Σ. 34. 6'.

